

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

İlham

SƏS

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 226 (5457) 9 dekabr 2017-ci il. "Əlincə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı. Qiyməti 40 qəpik

"Azərbaycan ilə Sudan arasında münasibətlər çox yaxşı səviyyədədir"

Prezident İlham Əliyev Sudanın Azərbaycanda yeni
təyin olunmuş səfirinin etimadnaməsini qəbul edib

Bütün zirvələrdən ucada
dayanan Heydər Əliyev
Dühası

3

Bişkekdə Türkdilli Ölkələrin
Parlament Assambleyasının
Şura iclası keçirilib

4

Naxçıvanın sərhəd yaşayış
məntəqələrində etibarlı
müdafiə sistemi yaradılıb

5

Azərbaycan xalqı
hakimiyyətə güvənir
və etibar edir!

7

Cocuq Mərcanlı
məscidinin dini icması
dövlət qeydiyyatına
alınıb

6

KİV layihələrinin
maliyyələşdirilməsi ilə
bağlı müsabiqə elan
olunub

11

8

Naxçıvan İslam
həmrəyliyin
güclənməsinə əvəzsiz
təhfələr verəcək

7

Bakıda Beynəlxalq İnsan
Hüquqları Gününə həsr
olunan konfrans keçirilib

16

"Avro-2020": Bakıda
"A" qrupunun oyunları
keçiriləcək

9 dekabr 2017-ci il

“Azərbaycan ilə Sudan arasında münasibətlər çox yaxşı səviyyədədir”

Prezident İlham Əliyev Sudanın Azərbaycanda yeni təyin olunmuş səfirinin etimadnaməsini qəbul edib

Dekabrın 8-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Sudan Respublikasının ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Abbas Mustafa Əhməd Abdallayın etimadnaməsini qəbul edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, səfir Abbas Mustafa Əhməd Abdallay fəxri qarovul dəstəsinin qarşısından keçdi. Abbas Mustafa Əhməd Abdallay etimadnaməsini Prezident İlham Əliyevə təqdim etdi. Sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev səfir ilə söhbət etdi.

Dövlətimizin başçısı ölkələrimiz arasında münasibətlərin çox yaxşı səviyyədə olduğunu qeyd edərək əlaqələrimizin daha da genişləndirilməsi üçün yaxşı imkanların olduğunu dedi. Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, ölkələrimiz beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində, o cümlədən BMT-də və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatında fəal əməkdaşlıq həyata keçirir.

Dövlətimizin başçısı ümidvar olduğunu bildirdi ki, Abbas Mustafa Əhməd Abdallay səfirlik fəaliyyəti dövründə əlaqələrimizin müxtəlif sahələrdə, o cümlədən iqtisadiyyat, investisiya, humanitar sahələrdə daha da möhkəmlənməsi istiqamətində səylərini əsirgəməyəcək.

Səfir Abbas Mustafa Əhməd Abdallay Sudan Respublikasının Prezidenti Ömər Həsən Əhməd əl-Bəşirin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı. Abbas Mustafa Əhməd Abdallay qeyd

etdi ki, Sudan Respublikasının Prezidenti ona dost Azərbaycanla iqtisadi sahədə əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi istiqamətində səylər göstərilməsi ilə bağlı tapşırıq verib.

Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə toxunan səfir bildirdi ki, bu məsələ ilə bağlı Sudan Respublikasının mövqeyi dəyişməzdir və dəyişməz olaraq qalacaqdır. Azərbaycanın işğal altındakı bütün torpaqları azad olunmalı və ərazi bütövlüyü bərpa edilməlidir.

Səfir Abbas Mustafa Əhməd Abdal-

lay ölkəsinin Azərbaycanla iqtisadi, mədəni və digər sahələrdə əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsində maraqlı olduğunu dedi.

Prezident İlham Əliyev Sudan Respublikasının Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsində tutduğu ədalətli mövqeyə görə təşəkkürünü bildirdi. Dövlətimizin başçısı Sudan Respublikasının Prezidenti Ömər Həsən Əhməd əl-Bəşirin salamlarına görə minnətdarlıq etdi, onun da salamlarını Sudan Respublikasının Prezidenti-nə çatdırmağı xahiş etdi.

Rəsmi xronika

Prezident İlham Əliyev Abbasəli Həsənovun Azərbaycanın Tacikistanda səfiri vəzifəsindən geri çağırılması haqqında Sərəncam imzalayıb. Sərəncamda qeyd olunur ki, Abbasəli Kərəm oğlu Həsənov Azərbaycan Respublikasının Tacikistan Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən geri çağırılsın.

* * *

Dövlət başçısının digər Sərəncamı ilə Kamil Tacid oğlu Xasiyev Azərbaycanın Xorvatiyada fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən geri çağırılıb.

* * *

Prezident İlham Əliyev, həmçinin Həsən Dilsuz oğlu Məmmədşadəninin Azərbaycan Respublikasının Litva Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən geri çağırılması haqqında Sərəncam imzalayıb.

* * *

Prezident İlham Əliyev Nazlı Abdulla Məhəmmədin Azərbaycan Respublikasının Cibuti Respublikasında fəxri konsulu təyin edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. Xarici İşlər Nazirliyinə bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etmək tapşırılıb.

* * *

Prezident İlham Əliyev Fəxrəddin İsa oğlu Qurbano- vun Azərbaycan Respublikasının Xorvatiya Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.

* * *

Prezident İlham Əliyev “Azərbaycan Respublikasının 2003-cü il 17 iyun tarixli 478-IIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş “Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı haqqında Əsasnamə”də dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 17 noyabr tarixli 863-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Sərəncam imzalayıb.

* * *

Prezident İlham Əliyev “Kommersiya sirri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 17 noyabr tarixli 861-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Sərəncam imzalayıb.

* * *

Prezident İlham Əliyev “Mülki dövriyyədə olmasına yol verilməyən (mülki dövriyyədən çıxarılmış) əşyaların siyahısı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 31 oktyabr tarixli 849-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Sərəncam imzalayıb.

* * *

Prezident İlham Əliyev “Sığorta fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 17 noyabr tarixli 858-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Sərəncam imzalayıb.

* * *

Prezident İlham Əliyev “Poçt haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 17 noyabr tarixli 860-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Sərəncam imzalayıb.

* * *

Prezident İlham Əliyev “Ölçmələrin vəhdətinin təmin edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 31 oktyabr tarixli 830-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Sərəncam imzalayıb.

* * *

Prezident İlham Əliyev “Muzeylər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 31 oktyabr tarixli 829-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Sərəncam imzalayıb.

* * *

Prezident İlham Əliyev “Diplomatik xidmət haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 31 oktyabr tarixli 822-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Sərəncam imzalayıb.

* * *

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası vətəndaşının yeni nəsil şəxsiyyət vəsiqəsinin tətbiqi müddətləri ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında və “Azərbaycan Respublikasında yeni nəsil şəxsiyyət vəsiqəsinin tətbiqi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü il 28 noyabr tarixli 893 nömrəli Sərəncamında dəyişikliklər edilməsi barədə Sərəncam imzalayıb.

Bütün zirvələrdən ucada dayanan Heydər Əliyev Dühası

Mənalı ömrünü Azərbaycan dövlətinin möhkəmləndirilməsinə, inkişafına, zənginləşdirilməsinə, gənclərin fiziki və mənəvi tərbiyəsinə həsr edən Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətdə olduğu dövr ölkəmizdə yeni eranın başlanmasına səbəb oldu. Böyük Siyasi Şəxsiyyət Heydər Əliyev xalqımızın bütün enerjisini özündə təcəssüm etdirən Dahidir.

Azərbaycan Respublikası müstəqillik əldə etdikdən sonra, hər bir sahədə olduğu kimi, mədəniyyət sahəsinə də böyük diqqət ayırırdı. Müstəqillik və demokratiya yolunda inamla irəlilədiyimiz bir zamanda mədəni həyatın demokratikləşdirilməsi, gənclərin, yeniyetmələrin və əmək qabiliyyətli insanların bu prosesdə yaxından iştirakını təmin etmək yönündə addımlar atdı. Mədəni irsimizin qorunub saxlanması, inkişaf etdirilməsində, onun geniş təbliğində və dünya miqyasında şöhrət tapmasında Böyük Şəxsiyyət Heydər Əliyevin əvəzsiz xidmətləri var. Ədəbiyyat, teatr, kino, musiqi, rəssamlıq və bir çox başqa sahələrdəki inkişaf və tərəqqi ilk əvvəl Azərbaycan dövlətinin, onun rəhbəri Heydər Əliyevin diqqət və qayğısının nəticəsində reallaşdı. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin milli-mənəvi dəyərlərimizə göstərdiyi qayğı müstəqil Azərbaycanın mənəvi həyatında əsaslı yüksəlişi ilə nəticələndi.

Bu faktdır ki, Azərbaycan tarixinin dönüş nöqtəsi 1969-cu ildən başlanır. Azərbaycan həyatında baş verən proseslər Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətdə olduğu bir zamanda, öz həllini tapdı və Ümummilli Liderin milli mədəniyyətin, Azərbaycan elminin inkişafına diqqət ayırması respublikanın Avropa və dünya integrasiyasına daxil olması ilə nəticələndi. Sovet dövründə, eləcə də, müstəqillik illərində elmi-mədəni potensialdan istifadə dövlətin siyasətinin başlıca amilinə çevrilmişdir. Dövrün tələblərini nəzərə alaraq, zəngin dəyərlərə malik olan xalqın intellekt potensialının üzə çıxarılması istiqamətində ardıcıl və məqsədyönlü fəaliyyət qısa bir zamanda öz nəticələrini vermiş oldu. Onun rəhbərliyi və təşəbbüsü ilə Azərbaycanda elm, mədəniyyət, təhsil ocaqları müasir standartlara cavab verən bir səviyyədə təmir və bərpa olundu.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı XX yüzilliyin son onilliyində yaşanan böhran, xaos və gərginlik kimi anları aradan qaldırdı. Onun qayıdışı dövrün tələbi kimi qəbul olundu. Bu qayıdış Azərbaycanın hərtərəfli və dinamik inkişafını təmin etdi. Onun qayıdışı, müstəqilliyin, demokratiyanın və milli tərəqqinin təməlinin əsasını qoydu.

Ümummilli Liderin imzaladığı çoxsaylı sərəncamlar əsaslı dəyişikliklərlə nəticələndi. Respublikamızda kitabxanalar yaradıldı, muzeylər açıldı, teatr və musiqi ocaqları təmir edildi, eləcə də, ali təhsil ocaqlarına xüsusi diqqət yetirildi. Bütün bunların hər biri Azərbaycanın inkişafına, eləcə də, gənc nəslin intellektual səviyyəsinin yüksəlməsinə təkan verdi. Eləcə də, regionlarda böyük işlər görüldü. Mövcud mədəniyyət müəssisələri təmir edildi, əhaliyə göstərilən mədəni

xidmət yüksəldildi. Tarixi muzeyşünaslıq və diyarşünaslıq müəssisələri yaradıldı. Bu nöqtəyi-nəzərdən Azərbaycan çox sürətlə inkişaf etməyə başladı. 1993-cü ildən gələcəyə ümid yox dərəcəsində idisə, qısa bir zamanda təfəkkürlərdə və milli düşüncələrdə dönüş yarandı.

Qədim zəngin mənəvi mədəniyyətə malik xalqımız, məhz Ümummilli Lider Heydər Əliyevin mədəniyyət siyasəti nəticəsində öz varlığı, mənəvi irsi və keçmişi ilə fəxr edə bilər. Ulu Öndər Azərbaycan mədəniyyətinin və mənəviyyatının himayədarı idi. Həyatımızın bütün sahələrində iz salan Heydər Əliyevin elə qüdrətli və özəmətli yadigarları var ki, zaman ötdükcə daha şəxsiyyətin müqəddəs xatirəsi önündə ehtiramla baş əyir, əvəzsiz xidmətlərini heyretlə və məhəbbətlə qarşılayırıq. Tarixi və mədəni hadisələrin məsafəsində Heydər Əliyevin xidmətləri daha parlaq və daha aydın görünməkdədir. Həyat təsdiqlədi ki, Azərbaycan mədəniyyətinin Heydər Əliyev qədr əsl himayədarı və böyük qayğıkeşi olmayıb.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin xidmətləri nəticəsində Azərbaycan mədəniyyəti, sözün həqiqi mənasında, yüksəliş dövrü keçdi. Heydər Əliyev mədəniyyətin ictimai həyatda rolunu, mahiyyətini həmişə dəyərləndirir, mədəniyyət xadimlərini, musiqiçiləri yeni yaradıcılıq axtarışlarına ruhlandırmaq üçün onların əməyini yüksək qiymətləndirirdi. Azərbaycan incəsənətinin inkişafına nail olmaq üçün Heydər Əliyev görkəmli bəstəkarların, rəssamların, kino və teatr xadimlərinin yubileylərinin dövlət səviyyəsində keçirilməsinə böyük əhəmiyyət verirdi. Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə böyük Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzulinin 500 illik yubileyi, "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanının 1300 illik yubileyi təntənə ilə qeyd edildi.

Dahi Öndər Heydər Əliyevin musiqi sahəsindəki unudulmaz xidmətlərindən söz açarkən, vurğulamaq lazımdır ki, Müdrik İnsan müasir musiqinin yeni janrlarının yaradılması ilə bərabər, milli musiqimizin də unudulmamasına çalışırdı. Xüsusilə də, Üzeyir Hacıbəyovun, Müslüm Maqomayevin əsərlərinin gənc nəsil tərəfindən öyrənilməsinə və tamaşaya qoyulmasına çox diqqət göstərirdi. Ümummilli Liderin Üzeyir Hacıbəyov sənətinin mahiyyətini göstərərək deyirdi: "Əgər nəzərə alsaq ki, əsrimizin əvvəllərində xalqımızın əksəriyyəti savadsız idi, kitab oxuya bilmirdi və kitablar da az idi, kino, televiziya və başqa vasitələr yox idi, təsəvvür edin, Ü.Hacıbəyov öz operası vasitəsilə M.Füzulinin sözlərini, "Arşın mal alan", "O olmasın bu olsun" və başqa operettaları vasitəsilə istədiyi fikirləri insanlara çatdırmaqla xalqımızın mənəvi və mədəni inkişafında nə qədər böyük xidmətlər göstəribdir".

Müdrik Şəxsiyyət həmişə milli mədəniyyətə və onun tarixi qaynaqlarına diqqətlə yanaşırdı. Bu səbəbdən də, Azərbaycan mədəniyyətinin son illərdəki tarixi inkişaf yolu, məhz Heydər Əliyevin hima-

“Görkəmli şəxsiyyətlər xalqımızın zəkasını, elmini, mədəniyyətini və mənəviyyatını dünyaya nümayiş etdirirlər”
Heydər Əliyev

yəsi və nəzarəti altında davam etmişdir.

Musiqi ayrı-ayrı xalqlara məxsus olsa da, insanları birləşdirən ən yaxşı vasitədir. Bu səbəbdən də, müxtəlif xalqlar arasında mədəni körpülərin salınmasının vacibliyini dərk edən Ümummilli Lider çıxışlarının birində belə demişdi: "Mahını, musiqi qədr, incəsənət və mədəniyyət qədr insanları bir-birinə heç nə bağlamır. Incəsənətin, mədəniyyətin, xüsusən də, mahınının, musiqinin oynadığı rolu heç bir vasitə oynaya bilməz."

Xalqın zəngin mənəvi dünyasının öyrənilməsi problemi müstəqil Azərbaycan Respublikasının qurucusu, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin elm və mədəniyyət quruculuğu siyasətinin tərkib hissəsi kimi daim diqqət mərkəzində olmuşdur. 1993-cü ildə sosial-mədəni həyatımızda əhəmiyyətli dönüş səbəb olan Böyük Qayıdışdan sonra, məhz "Folklor Sarayı"nın yaradılması böyük və uzaqgörən şəxsiyyətin uğurlu siyasətinin nəticəsi kimi gerçəkləşdi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü, diqqət və qayğısı ilə formalaşmış "Folklor Sarayı" Elmi-Mədəni Mərkəzinin yaradılması faktı Azərbaycan xalqının mənəvi ehtiyatlarının demokratik cəmiyyət və dövlət quruculuğu işinə səfərbər edilməsinin real təzahürüdür. Qeyd edək ki, keçmiş Sovetlər Birliyi dönməndə müttəfiq respublikaların Elmlər Akademiyaları sistemində Folklor və Etnoqrafiya, Folklor və Arxeologiya bölmə və institutları fəaliyyət göstərirdi. Amma Azərbaycanda belə bir institut mövcud deyildi. Folklor Elmi-Mədəni Mərkəzinin yaranması son illərdə bu boşluğun aradan qaldırılması üçün geniş imkanlar açdı. Zəngin folklor materialının toplanması, tərtibi, təsnifi, tədqiqi və nəşri, eləcə də, elmi-nəzəri və praktiki işlərin reallaşması ardıcıl və ciddi fəaliyyət sferasına daxil oldu. Belə səmərəli fəaliyyətin nəticəsi çoxcildli regio-

nal antologiyaların, tematik elmi topluların, dissertasiya və monoqrafiyaların, tədqiq və tərcümələrin mükməlmə nümunələrinin nəşri üçün geniş imkanlar açdı. Milli, humanitar, ictimai və milli-ideoloji təmayülünün istər elmi-mədəni, istərsə də, ideoloji baxımdan əsas ağırlıq mərkəzlərindən birinə çevrilən Folklor İnstitutu yaradıldı. Özünə-qayıdış, özündən istifadə və özünü-dərk yalnız folklor qayıdışla, ondan faydalanmaqla mümkündür. Çünki folklorun yaddaşında hazır kodlar mövcuddur, sadəcə olaraq, informatik siqnalların göndərilməsi onların funksionallığını təmin etmiş olur. Bu mənada, Folklor İnstitutu milli-mənəvi dəyərlərin qorunduğu məbəddir.

Bu gün Heydər Əliyev ideyalarını yaşadan və davam etdirən Heydər Əliyev Fondu böyük amalların gerçəkləşməsi yönündə böyük layihələr həyata keçirir. Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyət istiqamətlərindən biri də Azərbaycanın beynəlxalq arenada tanınmasına, qədim və zəngin mədəniyyətə malik xalqımız haqqında obyektiv ictimai rəyin formalaşmasına kömək etməkdir. Bu sahədə optimal yol xalqlararası münasibətlərin möhkəmlənməsinə xidmət edən fəaliyyətin genişlənməsidir. Məhz buna görə, Heydər Əliyev Fondu bir sıra dost dövlətlərdə nümayəndəliklər yaratmağı, eləcə də, bu ölkələrdə fəaliyyət göstərən analoji qeyri-hökumət qurumları ilə əməkdaşlıq əlaqələri qurmağı məqsədyönlü hesab edərək, Rusiya Federasiyasında, Rumıniyada, Türkiyədə və ABŞ-da nümayəndəliklərini yaratdı. Fondun bu nümayəndəlikləri Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun artırılması ilə bağlı həqiqətləri dünya ictimaiyyətinə çatdırır. Azərbaycan mədəniyyətinin geniş təbliği, sağlam mənəvi dəyərlərin qorunması ilə bağlı aparılan işlərə, məhz fondun nümayəndəliklərinin əməli fəaliyyətində özünü göstərir. Heydər Əliyevin azərbay-

cançılıq ideyası, məhz fondun gerçəkləşdirdiyi layihələrdə təzahür olunur.

İstər Sovet məkanında rəhbər olduğu illərdə, istərsə də, Heydər Əliyev qayıdışından sonra xalqın tarixinə əməlləri ilə iz saldı. Zaman ən böyük hakim olduğundan, qısa məsafədən Azərbaycanın şanlı və silinməz tarixi yazıldı. Ölkə daxilində aparılan məqsədyönlü işlər, eləcə də, sərhədlərdən kənarda Azərbaycanın yürütdüyü siyasət müstəqil dövlətin təməlinin sütunlarını möhkəmlətdi və əbədləşdirdi.

Ümummilli Liderin müəyyənləşdirdiyi inkişaf kursu bu gün Onun layiqli davamçısı, Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Bütün sahələrdə olduğu kimi, mədəniyyət sahəsində də həyata keçirilən tədbirlər Ulu Öndərin mədəniyyət siyasətinin davamıdır. Mədəniyyətlərarası dialoq məkanına çevrilən ölkəmizin bugünkü uğurları, məhz Heydər Əliyev siyasətinin layiqincə davam etdirilməsinin məntiqi nəticəsidir. Ulu Öndər Ölkə Prezidenti İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi: "Heydər Əliyev bütün zamanlarda, bütün dövrlərdə Azərbaycan xalqına ləyaqətlə xidmət etmişdir. Azərbaycanın müstəqilliyinin əbədi, dönməz olmasında, iqtisadi potensialının möhkəmlənməsində, bölgədə və dünyada nüfuzunun artmasında Onun müstəsna xidmətləri var. Hazırda bu siyasət davam etdirilir. Bu gün Heydər Əliyev bizimlə deyil, ancaq Onun siyasəti yaşayır və Onun qurduğu müstəqil Azərbaycan yaşayacaqdır".

Bu siyasət Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qarşıya qoyulan bütün hədəflərin gerçəkləşməsinə, müstəqil Azərbaycanın gələcək tərəqqisinə, daha qüdrətli dövlətə çevrilməsinə və xalqımızın daha firavan həyatına qovuşmasına əminlik yaradır.

Zümrüd BAYRAMOVA

9 dekabr 2017-ci il

Bişkekdə Türkdilli Ölkələrin Parlament Assambleyasının Şura iclası keçirilib

Azərbaycan parlamentinin nümayəndə heyəti iclasda iştirak edib

Qırğızistanın paytaxtı Bişkekdə Türkdilli Ölkələrin Parlament Assambleyasının (TürkPA) Şura iclası keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, iclasda Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri Oqtay Əsədovun rəhbərliyi ilə nümayəndə heyəti iştirak edib. Tədbirə digər üzv ölkələrin - Türkiyə, Qazaxıstan və Qırğızıstan parlamentlərinin nümayəndə heyətləri də qatılıb.

Iclası Qazaxıstan Məclisi Sədrinin müavini Gülmira İsinbayeva açaraq üzv ölkələr arasında əməkdaşlığın daha da dərinləşdirilməsi istiqamətində görülən işlərdən danışib, TürkPA-nın inkişaf perspektivləri haqqında məlumat verib.

Qırğızıstan Parlamenti-Joqorku Keneşinin sədri Dastanbek Cumabekov ötən müddət ərzində Qırğızıstanın bu təşkilatdakı fəaliyyəti, görülən işlər haqqında söhbət açıb.

Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədov çıxış edərək bildirib ki, 2016-2017-ci illərdə TürkPA-nın üzvü olan ölkələrin siyasi həyatına təsir göstərən bir sıra hadisələr baş verib. Ötən il iyulun 15-də Türkiyədə dövlət çevrilişinə cəhd edilib. Türkiyə dövləti bu sınaqdan şərəflə çıxdı. Hər bir məsələdə olduğu kimi, bu çətin məqamda da Azərbaycan Türkiyə xalqının yanında oldu. Spiker qeyd edib ki, ötən müddətdə TürkPA-nın üzvü olan ölkələrdə parlament və prezident seçkiləri, eləcə də Konstitusiya dəyişiklikləri ilə bağlı referendumlar keçirilib.

Oqtay Əsədov Qazaxıstan Parlamentinin Məclisinə və Senatına seçilmiş deputatları, Qırğızıstan

tan Prezidenti seçilmiş Sooronbay Jeenbekovu təbrik edib. Milli Məclisin sədri əlavə edib ki, bu il Türkdilli Ölkələrin Parlament Assambleyasının yaradılmasının doqquz ili tamam olur. Bu müddət ərzində birgə səylərimiz TürkPA-nın ciddi siyasi çəkisi olan beynəlxalq təşkilat kimi formalaşmasına imkan yaradıb. Azərbaycan parlamentinin sədri budəfəki Şura iclasında Özbəkistan Ali Məclisi Qanunvericilik Palatası sədrinin müavini Nəriman Umarovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətinin ilk dəfə iştirak etdiyini önə çəkərək onlara ən xoş arzularını ifadə

edib.

Milli Məclisin sədri bildirib ki, ötən dövrdə TürkPA-nın beynəlxalq aləmdə tanınması istiqamətində görülən tədbirlər öz bəhrəsini verib. Təşkilatımız bir sıra nüfuzlu beynəlxalq qurumlarda, o cümlədən Parlamentlərarası İttifaqda, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Parlament İttifaqında, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Parlament Məclisində, Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirədə müşahidəçi statusu alıb, ATƏT-in Parlament Assambleyasının fəaliyyətində qonaq qismində iştirak

etməsi barədə razılıq əldə edilib. TürkPA Avropa Parlamenti və MDB-nin Parlamentlərarası Assambleyası ilə əməkdaşlıq edir. İki həftə bundan əvvəl TürkPA-ya Asiya Parlament Assambleyasında müşahidəçi statusu verilib.

Şura iclasında gündəlikdəki bir sıra digər məsələlər də müzakirə edilib.

Sonra parlament nümayəndə heyətləri Bişkekdəki "Ana-beyit" xatirə kompleksini ziyarət edib, repressiya qurbanlarının və böyük qırğız yazıçısı Çingiz Aytmatovun xatirəsini anıblar.

Dövlət Komitəsinin sədri AŞ-ın Bakı Ofisinin rəhbəri ilə görüşüb

Dekabrın 8-də Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı Avropa Şurasının Bakı

Ofisinin rəhbəri Zoltan Hernyes ilə görüşüb. SİA-ya Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin Mətbuat Xidmətindən verilən məlumata gö-

rə, görüşdə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı qonağa rəhbərlik etdiyi qurumun fəaliyyəti istiqamətləri, eyni zamanda ölkəmizdəki

dini durum barədə ətraflı məlumat verib. Dövlət Komitəsinin fəaliyyətində dini maarifçilik və dini radikalizmə qarşı mübarizə sahəsinə xüsusi diqqət yetirdiyini bildirib.

Azərbaycanın din siyasətinin demokratik dövlət quruculuğuna, dövlət-din münasibətlərinin milli-mənəvi və hüquqi müstəvidə tənzimlənməsi prinsipinə əsaslandığını qeyd edən Komitə sədri ölkəmizdə 28-i qeyri-müsəlman dini icması olmaqla 784 dini icmanın dövlət qeydiyyatına alındığını vurğulayıb. Dövlət tərəfindən dinə, o cümlədən İslam və qeyri-islam təmayüllü dini icmalara diqqət və qayğı göstərildiyini qeyd edib.

Ölkəmizin dinlər və mədəniyyətlərarası dialoqla bağlı məsələlərə xüsusi qayğı və maraqla yanaşdığını deyən Mübariz Qurbanlı mədəni müxtəlifliyin mükəmməl formada idarə olunması, qarşılıqlı hörmət və anlaşmanın gücləndirilməsi sahəsində Azərbaycanın əhəmiyyətli addımlar atdığını vurğulayıb. Bu məqsədlə Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2016-cı ilin ölkəmizdə "Multikulturalizm ili", bu ilin isə "İslam Həmrəyliyi ili" elan edildiyini vurğulayıb.

M.Qurbanlı Ermənistanın işğalçılıq siyasəti nəticəsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün pozuldu-

ğunu, işğal olunmuş ərazilərimizdə isə Azərbaycanın maddi və mənəvi irsinə zərblər vurulduğunu da qonağın diqqətinə çatdırıb. Komitə sədri bunun bir sıra beynəlxalq təşkilatların, eyni zamanda Avropa Şurasının qəbul etdiyi sənədlərə, konvensiyalara zidd olduğunu deyib.

Ölkəmizdə fəaliyyətindən məmnunluğunu ifadə edən Avropa Şurasının Bakı Ofisinin rəhbəri Zoltan Hernyes respublikamızın nümunəvi multikulturalizm və tolerantlıq mühitinin qorunub-saxlanılması, təbliği və təşviqi istiqamətində əldə etdiyi nailiyyətləri təqdir edib. Azərbaycan dövlətinin Avropa Şurası ilə bütün səviyyələrdə olan əməkdaşlığını yüksək dəyərləndirib, ölkəmizin dinlərarası dialoqa xüsusi töhfələr verdiyini bildirib. Dövlət Komitəsi ilə birlikdə yeni layihələrin həyata keçirilməsində maraqlı olduğunu deyib.

Dövlət Komitəsinin sədri çoxmillətli və çoxkonfessiyalı dövlət kimi Azərbaycanın bu gün beynəlxalq aləmlə qarşılıqlı münasibətlərin, ikitərəfli əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişafına mühüm əhəmiyyət verdiyini diqqətə çatdıraraq Avropa Şurasının Bakı Ofisi ilə gələcək əməkdaşlıqdan məmnunluğunu ifadə edib.

Sonda qonağa Dövlət Komitəsinin ingilis dilində nəşr etdirdiyi kitablar hədiyyə edilib.

Naxçıvanın sərhəd yaşayış məntəqələrində etibarlı müdafiə sistemi yaradılıb

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən Naxçıvanda əsası qoyulan milli ordu quruculuğu prosesi bu gün Azərbaycanı uğurla davam etdirilir. Ölkə Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ordumuz inkişaf edərək müstəqilliyimizin təminatçısına çevrilib. Naxçıvan Muxtar Respublikasının müdafiəsi də etibarlı təşkil olunub, dövlət-ordu-xalq birliyinin möhkəm təməli yaradılıb. Dövlətin və xalqın dəstəyini üzərində hiss edən şəxsi heyətin döyüş ruhu isə günbəgün artır, sərhəd yaşayış məntəqələrimiz etibarlı müdafiə olunur.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, de-

bitlər üçün hərtərəfli xidmət və yaşayış şəraiti yaradıldı. Bu sərhəd bölgəsində də yeni postlar yaradıldı, yol çəkildi, xidmət nümunəvi təşkil olundu.

Ali Məclisin Sədri sərhədlərimizi etibarlı müdafiə etdiklərinə görə şəxsi heyətə təşəkkür edib, xidmətdə fərqlənənlərə hədiyyələr verib.

Əsgər Şükür Hüseynov minnətdarlıq edərək deyib: Göstərilən diqqət və qayğının nəticəsidir ki, uçqar sərhəd bölgəsində hərbi xidmət nümunəvi təşkil olundu. Xidmətimiz üçün yaradılan şərait və şəxsi heyətlə bu cür görüşlərin keçirilməsi mübarizə əzmimizi daha da artırır. Biz burada bir ailə kimi yaşayır, xidməti qarşılıqlı hörmət və hərbi nizamnamənin tələblərinə

seçilib və möhkəm müdafiə potensialı yaradılıb, postlar müasir silah və texnika ilə təmin olunub, yeni səngər və əlaqə yolları çəkilərək əlverişsiz hava şəraitinə uyğunlaşdırılıb. Postlar arasında dayanıqlı rabitə əlaqəsi və rahat gediş-gəliş təmin edilib.

Həmin gün Ali Məclisin Sədri Gərməçataq kəndində yerləşən dayaq məntəqəsində də olub, şəxsi heyətlə görüşüb.

Əsgərləri salamlayan Ali Məclisin Sədri deyib: Bu gün ölkəmizdə ordu quruculuğu sahəsində həyata keçirilən tədbirlər ordumuzun maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsinə və müasir silah-sursatla təminatına imkan verir. Vaxtilə bu ərazidə hərbi xidmət ağır şəraitdə həyata keçirilirdi. Lakin bu gün dayaq məntəqəsində və onun əhatə etdiyi postlarda nümunəvi xidmət şəraiti yaradılıb.

Ali Məclis Sədri deyib: Bu ərazidə yerləşən yaşayış məntəqələrində insanların rahat yaşayışının təmin olunması şəxsi heyətin xidmətinin təşkilindən asılıdır. Çünki

ölkənin sərhədlərinin etibarlı qorunması vətəndaşların rahat yaşayışına və quruculuq işlərinin aparılmasına xidmət edir. Gərməçataq kəndində aparılan geniş quruculuq işləri və yaradılan müasir kənd infrastrukturuna ona görə mümkün olmuşdur ki, Azərbaycan əsgəri öz üzərinə düşən vəzifəni layiqincə yerinə yetirir, torpaqlarımız etibarlı müdafiə olunur.

Ali Məclisin Sədri xidməti vəzifələrini uğurla yerinə yetirdiklərinə görə şəxsi heyətə təşəkkür edib, xidmətdə fərqlənən hərbi qulluqçuları qiymətli hədiyyələrlə mükafatlandırıb.

Əsgər Abbas Cabbarlı şəxsi heyət adından minnətdarlıq edərək deyib: Dağ və sərhəd yaşayış məntəqəsində hərbi xidməti nümunəvi təşkil etmək üçün hər cür şərait yaradılıb. Müasir yaşayış və xidmət şəraiti hər bir əsgər və zabitin döyüş ruhunu daha da artırır. Fəxr edirik ki, Vətənimiz Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olan doğma Naxçıvanımızın müdafiəsində dayanmışıq. Yüksək döyüş

ruhumuz vardır. Vətən sərhədində ayıq-sayıq dayanmışıq. Düşmənin istənilən təcridatının qarşısını almağa hazırıq.

Əsgərlər şəxsi heyət arasında ki birlik və bərabərliyin ifadəsi olan "Bir nəfər hamı, hamı bir nəfər üçün" şüarını səsləndiriblər.

Ali Məclisin Sədri əsgərlərin məişət şəraiti ilə maraqlanıb.

Məlumat verilib ki, yüksək dağlıq şəraitdə yerləşən hərbi hissənin maddi-texniki təminatı, əsgərlərin məişət və xidməti şəraiti müasir tələblər səviyyəsində qurulub. Günün nizam qaydalarına uyğun olaraq xidmətin təşkilinə, əsgərlərin normal qidalanması, fiziki hazırlığına və sağlamlıqlarının qorunmasına diqqət yetirilir.

Ali Məclisin Sədri müdafiə mövqeyinin möhkəmləndirilməsi və xidməti döyüş fəaliyyətinin təşkili barədə müvafiq tapşırıqlar verib.

Gətirilmiş müxtəlif ərzaq məhsulları və şirniyyatlar hərbi hissənin anbarına təhvil verilib.

kabrin 8-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisin Sədri Vasif Talibov Babək rayonunun Gərməçataq kəndindəki hərbi hissənin əhatə etdiyi postda olub.

Əsgər və zabitlərlə görüşən Ali Məclisin Sədri deyib: Xidmətin nümunəvi təşkili bu ərazidə insanların rahat yaşayışını təmin edir. Vaxtilə bu ərazidə post yox idi. Lakin ölkəmiz inkişaf etdikcə ordumuz da qüdrətləndi, əsgər və za-

uyğun quruluq. Şəxsi heyət "Bir nəfər hamı üçün, hamı bir nəfər üçün" prinsipinə əməl edir.

Sonra Ali Məclisin Sədri təmas xəttində xidmətin təşkili ilə maraqlanıb.

Əlahiddə Ümumqoşun Ordu komandanı, general-leytenant Kərim Mustafayev müdafiənin ön xəttində xidmətin təşkili haqqında məlumat verib. Qeyd olunub ki, ərazidə əlverişli hücum mövqeyi

9 dekabr 2017-ci il

Ümummilli lider Heydər Əliyev Azərbaycanın inkişaf yolunu müəyyənləşdirib

Bakı Dövlət Universitetində (BDU) dahi rəhbər, ümummilli lider Heydər Əliyevin əziz xatirəsini anma mərasimi keçirilib. Əvvəlcə tədbir iştirakçıları Ulu Öndərin bu ali məktəbin foyesindəki büstü önünə əklil qoyub, xatirəsini dərin ehtiramla yad ediblər. AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə BDU-nun rektoru, akademik Abel Məhərrəmov böyük şəxsiyyət Heydər Əliyevin misilsiz tarixi xidmətlərindən danışib. Heydər Əliyev siyasətinin, dövlətçilik təcrübəsinin əhəmiyyətini vurğulayan rektor Ulu Öndərin elmə, təhsilə daim xüsusi önəm verdiyini xatırladıb, Heydər Əliyev ideyalarının Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla həyata keçirildiyini bildirib.

Azərbaycanın inkişaf etdiyini, dünyada nüfuzunun

yüksəldiyini qeyd edən akademik A.Məhərrəmov deyib: "Xoşbəxt o xalqdır ki, onun ümummilli lideri var. Azərbaycan xalqı xoşbəxt-dir ki, onun Ümummilli Lideri var!" Rektor ulu öndər Heydər Əliyevin Bakı Dövlət Universitetinin məzunu və fəxri doktoru olduğunu sonsuz qürur hissləri ilə vurğulayıb.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı Heydər Əliyev şəxsiyyətinin böyüklüyündən, müasir müstəqil dövlətimizin qurulmasında, tərəqqisində və dünyaya tanınmasında əvəzsiz rolundan bəhs edib. Dahi rəhbər Heydər Əliyevin Azərbaycanın inkişaf yolunu müəyyənləşdirdiyini diqqətə çatdıran M.Qurbanlı ölkəmizdə qazanılan nailiyyətlərin Ulu Öndərin siyasətinin bəhrəsi olduğunu xatırladıb.

Milli Məclisin aqrar siyasət komitəsinin sədri Eldar İbrahimov müdrik şəxsiyyət Heydər Əliyevin böyük xilaskarlıq rolunu vurğulayıb, Ulu Öndərin doğma Vətən və xalq qarşısındakı müstəsna xidmətlərindən danışib. E.İbrahimov Heydər Əliyev siyasəti Prezident İlham Əliyev tərəfindən qətiyyətlə davam etdirildiyini bildirib.

Milli Məclisin ictimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov ümummilli lider Heydər Əliyevin zəngin dövlətçilik irsinin, azərbaycançılıq ideologiyasının əhəmiyyətini diqqətə çatdırıb, dahi rəhbərin nurlu ideyalarının əbədiyaşar olduğunu vurğulayıb. Tədbirdə ümummilli lider Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyətinin ayrı-ayrı məqamlarını əks etdirən film nümayiş olunub.

Bakıda Beynəlxalq İnsan Hüquqları Gününə həsr olunan konfrans keçirilib

Dekabrın 8-də Bakıda "Bərabər hüquqların təmin edilməsi üçün bərabər imkanlar: iştirakçılıq və tərəfdaşlıq" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbir 10 dekabr - Beynəlxalq İnsan Hüquqları Gününə həsr olunub. Əvvəlcə Beynəlxalq İnsan Hüquqları Günündən bəhs edən videoçarx nümayiş etdirilib.

Azərbaycanın İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) Elmira Süleymanova bildirib ki, Azərbaycan dövləti üçün insan hüquqları prioritet məsələdir. O, Azərbaycanın müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra çoxsaylı beynəlxalq konvensiyalara qoşulduğunu xatırladıb. Qeyd edib ki, ölkəmizdə insan hüquqları sahəsində bir çox əhəmiyyətli sənədlər qəbul edilib. Bu gün gender bərabərliyinin təmin edilməsi, qadınlara qarşı zorakılıq və digər bu kimi halların qarşısının alınması üçün müəhim işlər görülür.

Ombudsman xatırladıb ki, bu günə qədər Azərbaycanda 11 dəfə amnistiya aktı qəbul edilib, dövlətimizin başçısı tərəfindən 60-dan çox əfv fərmanı və sərəncamı imzalanıb. Nəticədə 10 minlərlə insan azadlığına qovuşub.

Tədbirdə çıxış edən Milli Məclis sədrinin müavini, insan hüquqları komitəsinin sədri Bahar Muradova Azərbaycanda insan hüquqlarının təmin edilməsi istiqamətində görülən işlərdən, əldə edilən nailiyyətlərdən danışib. Bildirilib ki, ulu öndər Heydər Əliyev si-

yasi hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra insan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsini öz fəaliyyətinin əsas prinsipi etdi. Hazırda bu siyasət Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir.

Bahar Muradova qeyd edib ki, Azərbaycanda qəbul edilən qanunvericilik sənədlərində hüquqların bərabərliyi əsas götürülür. Müəyyən istisnalarla əcnəbi vətəndaşların hüquqları Azərbaycan vətəndaşlarının hüquqları ilə eyni şəkildə qorunur. Azərbaycan hökuməti hər kəs üçün bərabər hüquqların bərabər imkanlara çevrilməsi istiqamətində eyni şəraitə təmin edir.

Bildirilib ki, fəaliyyət göstərdiyi on beş il ərzində Ombudsman İnstitutunun faydalılığı-nın və səmərəliliyinin artırılması istiqamətində mühüm addımlar atılıb və bu gün bunun müsbət nəticələri müşahidə edilir.

BMT-nin İnkişaf Proqramı və BMT-nin Əhali Fondunun rezident nümayəndəsi Qulam İshaqzai bildirib ki, 1948-ci ildə Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsi qəbul edilib. Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsində universal dəyərlər öz əksini tapıb. 1948-ci ildə Bəyannamədə qeyd olunan məsələlər bu gün də aktualdır. Q.İshaqzai Azərbaycanın müvafiq hesabatları BMT-nin aidiyyəti qurumlarına vaxtında təqdim etdiyini vurğulayıb. Sonda insan hüquqları ilə bağlı yazı və rəsm müsabiqələrinin qalibləri mükafatlandırılıb.

Cocuq Mərcanlı məscidinin dini icması dövlət qeydiyyatına alınıb

Dekabrın 8-də Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsində (DQİDK) qeydiyyatdan keçmiş Cocuq Mərcanlı dini icmasına şəhadətnamə təqdim edilib. DQİDK-dan AZƏRTAC-a bildiriblər ki, Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı erməni işğalçılarına qarşı cəbhənin ön səngəri olan Cocuq Mərcanlı kəndinin bərpası ilə bağlı dövlət səviyyəsində həyata keçirilən tədbirlər barədə danışaraq, Prezident İlham Əliyevin tapşırığına əsasən kənddə Şuşa məscidinin bənzeri olan məscidin inşasının ictimai, siyasi, mənəvi və ideoloji baxımdan böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıb.

M.Qurbanlı Prezident İlham Əliyevin ölkədə milli mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanılmasına, tarixi-mədəni və dini ibadətgahların yenidən qurulmasına, in-

şasına böyük əhəmiyyət verdiyini deyərək, ölkəmizdə nümunəvi dövlət-din münasibətlərinin tənzimlənməsi sahəsində həyata keçirilən siyasət nəticəsində hazırda 783 dini icmanın dövlət qeydiyyatından keçdiyini, onların fəaliyyəti üçün hər cür şəraitin yaradıldığını, mütəmadi

olaraq maddi dəstək göstərildiyini bildirib.

Söhbət zamanı Cocuq Mərcanlı məscidinin tikintisinin, eyni zamanda, 2017-ci ilin ölkəmizdə "İslam Həmrəyliyi İli" elan edilməsinə dəyərli töhfə olduğu xüsusi qeyd edilib. Cocuq Mərcanlı məscidi dini icmasının sədri Elman Piriyev Azərbaycan və Şərq memarlığının nadir incilərindən sayılan tarixi Şuşa məscidinin bənzeri olan dini ibadətqahda dindarlar üçün hər cür şəraitin mövcud olduğunu bildirib. İcma sədri dilən sahəyə göstərdiyi diqqət və qayğıya görə Prezident İlham Əliyevə bütün Cocuq Mərcanlı sakinləri adından bir daha təşəkkür edib. Sonda Cocuq Mərcanlı məscidi dini icmasının sədrinə Dövlət Komitəsinin nəşri olan dini maarifləndirici kitablar hədiyyə edilib.

Səhiyyə naziri Saatlıda vətəndaşları qəbul edib

Prezident İlham Əliyevin tapşırığına əsasən, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri bölgələrdə vətəndaşların qəbulunu keçirir, onların

müxtəlif məsələlərlə bağlı müraciətlərinin həllinə kömək göstərirlər. Növbəti belə qəbul dekabrın 8-də Saatlı Mərkəzi Rayon Xəstəxanasında keçirilib. Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən

AZƏRTAC-a bildirilib ki, qəbul zamanı nazir Oqtay Şirəliyev Saatlı, Sabirabad, Şirvan, Hacıqabul sakinlərinin sağlamlıq problemləri, işlə təminat və s. məsələlərlə bağlı müraciətlərini dinləyib. Vətəndaş müraciətlərində qaldırılan məsələlər nazirliyin müvafiq qurumlarının əməkdaşlarının iştirakı ilə araşdırılıb. Müraciətlərin bəziləri yerindəcə həllini tapıb. Nazirliyin səlahiyyətlərinə aid olmayan məsələlər aidiyyəti üzrə çatdırılması üçün qeydiyyatdan alınaraq nəzərə götürülüb.

Azərbaycan xalqı hakimiyyətə güvənir və etibar edir!

Niderlandın ING maliyyə holdinginin analitik məruzəsində Azərbaycan vətəndaşlarının 81 faizinin hökumətə etibar etdiyi qeyd edilib

Zaman-zaman bir çox xarici rəy-sorğu mərkəzləri, statistik mərkəzlər Azərbaycanla bağlı müxtəlif sahələri əhatə edən hesablamalar aparıb və real rəqəmlərlə çıxış ediblər. Növbəti bənzər təşəbbüs Niderlandın ING maliyyə holdingi tərəfindən həyata keçirilib. Bu analitik mərkəzin keçirdiyi sorğudan da məlum olub ki, Azərbaycan vətəndaşlarının 81 faizi hökumətə etibar edir.

Eyni zamanda, siyasi partiyalar rəyi soruşulanların 45 faizinin, Milli Məclis isə 65 faizinin etibarını doğruldur. Azərbaycanda araşdırmaları bu holdingin tərəfdaşı olan ACT LLC humanitar tərəfdaşlıq təşkilatı aparıb və sözügedən məruzəyə əsasən, vətəndaşların 80 faizə qədər ölkənin gələcəyini nikbin qiymətləndirir, şəxsi gələcəyinə isə rəyi soruşulanların 83 faizə yaxını nikbinliklə baxır. ACT LLC-nin sosioloqları vətəndaşların

həyatında ən böyük problemlər haqqında suallar da verib.

Analitiklər daxili tələbatın daha da sabitləşəcəyini gözləyirlər

Araşdırma zamanı, Azərbaycanda iqtisadi vəziyyət təhlil olunub. 2018-ci il üçün inflyasiyanın səviyyəsi 6,9 faiz proqnozlaşdırılır. Qeyd edilir ki, 2018-ci ildə Azər-

baycan manatının dollara nisbətində orta illik məzənnənin 1,59 (hazırda 1,7) təşkil edəcəyi gözlənilir. 2018-ci ildə neftin bir barelinin

qiymətinin 51 ABŞ dolları olacağı proqnozlaşdırılır. Beləliklə, analitiklər daxili tələbatın daha da sabitləşəcəyini gözləyirlər. Ekspert-

lər kənd təsərrüfatında və qeyri-neft sektorunda artım olduğunu qeyd edirlər, amma inşaatı investisiyaların kifayət qədər olmadığını hesab edirlər. Bildirilir ki, ötən il pərakəndə satışların artımı 2 faiz ətrafında dəyişib, əməkhaqqı və gəlirlərin artması istiqamətində ilk dönüş əlamətləri qeydə alınıb. Bu kimi faktları əhatə edən analitik məruzələrdən, belə nəticəyə gəlmək olar ki, Azərbaycan dövləti və ölkə rəhbərliyi qarşıya qoyulan və bütün sahələri əhatə edən inkişaf perspektivlərini maksimum şəkildə reallaşdırmaqla yanaşı, atılan hər bir addımı, bilavasitə xalqın rifahı naminə atır və bunu davamlı şəkildə həyata keçirir. Xalq isə, məhz bu mühüm faktorı yüksək qiymətləndirərək, Azərbaycan hakimiyyətinə güvənir və etibar edir.

RÖVŞƏN

“XXI əsr-dünyaya baxış: təhsil və mədəniyyətin harmoniyası”

Düənə Bakı Slavyan Universitetində (BSU) Türkiyə, Rusiya, Polşa, Ukrayna, Çexiya, Bolqarıstan, Belarus respublikalarının Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfirlərinin iştirakı ilə “XXI əsr-dünyaya baxış: təhsil və mədəniyyətin harmoniyası” adlı beynəlxalq dəyirmi masa keçirilib.

SİA-nın verdiyi məlumata görə, tədbiri giriş sözü ilə açan BSU-nun rektoru, professor Nurlana Əliyeva mötəbər qonaqları salamlayaraq əvvəlcə BSU-nun yaranma tarixi, buradakı təhsil sistemi, fəaliyyət göstərən 11 tədris və mədəniyyət mərkəzi barədə ətraflı məlumat verib. Sonra N.Əliyeva əsrin aktual mövzusunda həsr olunmuş dəyirmi masanın mahiyyətindən danışdı. Rektor Azərbaycan təhsil sisteminin XXI əsrdə çox böyük nailiyyətlər əldə etdiyini diqqətə çatdıraraq bəşər sivilizasiyasına böyük töhfələr bəxş etmiş Azərbaycan xalqının zəngin maarifçilik ənənələri, pedaqoji fikir tarixi ilə qürur duyduğunu dilə gətirib. Nurlana Əliyeva Azərbaycan Respublikasının bütün sahələr üzrə inkişaf istiqamətlərindən söz açarkən bildirdi ki, bu istiqamətlərin nə qədər şəffaf və anlaşılan olduğu göz qabağındadır. Azərbaycanda hökm sürən multikultural mühit, tolerant dəyərləndən söhbət açan N.Əliyeva multikulturalizm ənənələrinin Azərbaycanın dövlətçilik prinsiplərində aparıcı olmasını Ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olduğunu diqqətə çatdırıb.

Multikulturalizmin mərkəzi sayılan Bakı Slavyan Universitetində əcnəbi tələbələrin təhsillərini mükəmməlləşdirməsi üçün hər cür şərait yaradıldığını söyləyən rektor deyib: “Ölkəmiz müstəqillik qazandıqdan sonra Azərbaycan təhsili və mədəniyyəti sürətlə inkişaf etmiş dünyaya inteqrasiya olunmağa başlayıb. Qısa zaman ərzində ölkəmizin yüksək iqtisadi inkişafı nail olması, beynəlxalq miqyasda əhəmiyyətli təşəbbüslərlə çıxış edən demokratik dövlət kimi tanınması, əhalinin maddi rifahının gündən-günə yüksəlməsi və qarşıya qoyulan digər önəmli məsələlərin həyata keçməsi Azərbaycan Respublikasının tərəqqisinin göstəricisidir. Əlbəttə ki, ümumi inkişaf prosesi ölkənin ali və ümumtəhsil sisteminə də özünü göstərir. Bu sahədə həyata keçirilən zəruri tədbirlər, atılan uğurlu addımlar, ölkə Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən imzalanan sərəncam və fərmanlar müasir təhsilin də keyfiyyətinin yüksəlməsinə səbəb olmuşdur”.

Nurlana Əliyeva dəyirmi masanın mövzusunun danışıq mərkəzi olduğunu bildirdi ki, təhsil sahəsi çoxpilləli və çoxşaxəli olduğundan müzakirələr zamanı mövcud və həlli mümkün olan təhsil problemlərinə toxunulacaq. Dəyirmi masanın moderatoru Yunanistanın Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Nikolaos Kanellos “XXI əsr-dünyaya baxış: təhsil və mədəniyyətin harmoniyası” mövzusunun müasir dövrlə yaxından səsələdiyini, hazırda ən zəruri faktor olan müasir təhsil sisteminin cəmiyyətin ayrılmaz bir sahəsi olduğunu qeyd edib. Səfir N.Kanellos Yunanistanla Azərbaycan arasındakı təhsil əlaqələrinin qurulmasında aparıcı rol oynayan Bakı Slavyan Universitetinin fəaliyyətini yüksək qiymətləndirib, belə mühüm tədbirin Azərbaycanda beynəlxalq təhsilin inkişafında aparıcı rol malik olan BSU-da keçirilməsindən məmnunluğunu dilə gətirib.

Dəyirmi masada söz alan Türkiyənin Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Erkan Özoral qeyd edib ki, təhsil sisteminin inkişafı ölkənin bir çox sahələrdə irəliləməsinə, bu ölkədə fəaliyyətdə olan bütün sahələrdəki uğurların sayının artırılmasına səbəb olur. Səfir beynəlxalq təhsil faktorunun hər bir fərdə təsir etmə gücünə malik olduğunu vurğulayaraq bunun müsbət nəticəsini sivil cəmiyyətin bütün inkişaf mərhələlərində görməyin mümkün olduğunu diqqətə çatdırıb. Səfir dünyada tüğyan edən terrorizmdən söz açaraq Azərbaycanın

Qarabağ probleminə də toxunub, 25 % işğal altında olan torpaqların yaxın zamanda geri qaytarılacağına əmin olduğunu bildirdi. BSU ilə Türkiyənin qabaqcıl universitetləri arasında əməkdaşlığın getdikcə daha da möhkəmləndiyini bildirdən səfir Erkan Özoral burada türkiyəşünaslıq üzrə təhsil alan tələbələr üçün yaradılan şəraitə görə universitet rəhbərliyinə minnətdarlıq edib.

Rusiya Federasiyasının Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfirinin müvəqqəti işlər üzrə vəkili Oleq Murəşev çıxışında Rusiya və Azərbaycan arasında təhsil və mədəniyyət sahələrində əlaqələrin genişləndirilməsi üçün böyük imkanlar olduğunu diqqətə çatdırıb. Vəkil bildirdi ki, Azərbaycan və Rusiya arasında humanitar münasibətlər bu sahədə əməkdaşlıq proqramları ilə tənzimlənir. Bu ölkələrin mədəniyyət nazirlikləri arasında hər il yenilənən əməkdaşlıq proqramlarının, təhsil nazirlikləri arasında əməkdaşlıq haqqında protokolların mövcud olmasını xüsusi qeyd edən O.Murəşev rus dilinin inkişafı məsələsinə də toxunub. O bunu ölkələrimizi və xalqlarımızı bir-birinə daha da yaxınlaşdırən faktorlardan biri kimi dəyərləndirib. Vurğulayıb ki, Bakı Slavyan Universiteti Azərbaycanda rus dilinin və rusdillilə təhsilin yüksək inkişafı sahəsində danılmaz xidməti olan qabaqcıl universitetdir. Rusiya ilə Azərbaycanı çoxəsrlik dostluq ənənələrinin bağladığını deyən vəkil ötən 25 il ərzində

təhsil və mədəniyyət kimi qiymətli irsin qorunub saxlandığını, münasibətlərin strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə çatdırıldığını söyləyib.

Polşanın Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Marek Tsalka Azərbaycan və Polşa arasında bir çox sahələrdə əməkdaşlığın inkişafı üçün perspektivlərin mövcud olduğunu bildirdi. Ölkələr arasında etibarlı əməkdaşlığın təhsil və mədəniyyət sahəsində özünü daha qabarıq şəkildə büruzə verdiyini deyən səfir Marek Tsalka Azərbaycanda beynəlxalq təhsil standartlarına cavab verən belə bir ali məktəbin olmasını sevindirici hal kimi qiymətləndirib. Səfir BSU-da polyakşünaslıq üzrə təhsil alan tələbələrə dərs demək üçün maraq göstərən polyak müəllimlərin sayının ildən-ilə artmasının gənclərin mütəxəssis olaraq yetişməsinə müsbət töhfə verəcəyini qeyd edib.

Çexiyanın Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Petr Vaqner Çexiya ilə Azərbaycan arasında qarşılıqlı əlaqələrin inkişafında atılan addımları və çex dilinin Bakı Slavyan Universitetində tədris olunmasını yüksək qiymətləndirib. Səfirlik tərəfindən Azərbaycanda məhsuldar görüşlər keçirildiyini bildirdən P.Vaqner ölkələrimiz arasında humanitar sahədə əməkdaşlığın gələcəkdə daha da genişləndirilməsinin önəmini qeyd edib. BSU-da Çex dili və mədəniyyəti mərkəzinin fəaliyyət göstərməsindən məmnun qaldığını deyən səfir bu mərkəzin Çexiya universitetləri ilə müvafiq sahədə əməkdaşlığının məqsəduyğunluğunu önə çəkib. Mövzu ilə bağlı müzakirəyə qatılan Bolqarıstanın Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfirinin müvəqqəti işlər üzrə vəkili Yanko Yanakiyev ölkələrimiz arasında təhsil, o cümlədən mədəniyyət sahəsində ikitərəfli münasibətlərin yüksək səviyyədə olduğunu söyləyib. Azərbaycanla Bolqarıstan arasındakı dostluq və qardaşlığın tarixi köklərindən söz açan Yanko Yanakiyev qeyd edib ki, Bakı Slavyan Universitetində bolqar dilinin, tarixinin və mədəniyyətinin tədrisi bu ölkədə təhsillə yanaşı mədəniyyət istiqamətində də inkişafın yüksək olmasından xəbər verir. Bolqarıstanın Veliko Tırnovo şəhərində Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə bərpa olunmuş “Trapezitsa” Memarlıq Muzey-Qoruğundan söz açan Y. Yanakiyev bütün bu sadalananları təhsil və mədəniyyətin harmoniyası kimi səciyyələndirib.

Sonra dəyirmi masanın iştirakçıları BSU-da fəaliyyət göstərən tədris və mədəniyyət mərkəzlərinə baxış keçiriblər. Bunun ardından iştirakçılar üçün universitetin foyesində BSU-nun “Arzu” rəqs ansamblının təqdimatında Azərbaycan, türk, ukrayna, belarus, yunan, bolqar, polyak xalqlarına məxsus milli rəqslər nümayiş olunub.

Naxçıvan İslam həmrəyliyi güclənməsinə əvəzsiz töhfələr verəcək

Görkəmli dövlət xadimi, xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev ölkəmizdə insan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsində, dinlərarası dialoqun inkişafında, milli və dini dəyərlərin qorunmasında misilsiz xidmətlər göstərüb. Ulu Öndər İslam dininin mahiyyəti, onun mütərəqqi, qüdrətli bir din olduğu və Azərbaycan xalqının həyatında mühüm rol oynadığını həmişə xüsusi vurğulayıb. Dahi şəxsiyyətin milli və dini-mənəvi dəyərlərimizin qorunması və onların təbliği istiqamətində həyata keçirdiyi məqsədyönlü dövlət siyasəti bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir.

Multikulturalizmin, tolerantlığın mövcud olduğu ölkəmizdə bu gün təkcə İslami dəyərlər təbliğ olunmur, həm də İslam həmrəyliyi təmin edilməsi istiqamətində tarixi addımlar atılır. Artıq başa çatmaqda olan 2017-ci ilin ölkəmizdə "İslam Həmrəyliyi İli" olması da bunun məntiqi davamıdır. Bu, mühüm tarixi əhəmiyyət daşımaqqla bərabər, zamanın böyük probleminə çevrilmiş İslam ölkələri arasında ziddiyyətlərin aradan qaldırılmasına, həmrəyliyin formalaşdırılmasına yönələn mühüm təşəbbüsdür. Dünyada çoxmədəniyyətlik - multikulturalizm ətrafında geniş fikir mübadiləsinin getdiyi, bəzilərinin bunu öz mədəniyyətləri üçün təhlükə hesab edərək etinasız yanaşdığı bir dövrdə dövlətimizin başçısının elan etdiyi Multikulturalizm və İslam Həmrəyliyi illəri Azərbaycan dövlətinin dünyada gedən proseslərə dəyərli töhfəsidir. Multikulturalizm ümumbəşəri sərvət, İslam həmrəyliyi isə onun ayrılmaz parçasıdır. İslam həmrəyliyi təkcə İslam ölkələri üçün deyil, bütün dünya, dinlərarası münasibətlərin yüksəlişi üçün gözəl

imkan kimi dəyərləndirilir.

Dekabrın 6-da "İslam Həmrəyliyi İli" çərçivəsində Naxçıvanda "Ümummilli lider Heydər Əliyev dini həmrəyliyin yaradıcısıdır" mövzusunda keçirilən konfransda Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talibov deyib: "Bu gün ölkəmizdə müsəlmanların, xristianların və yəhudilərin bərpa edilərək yenidən istifadəyə verilən məscidlərdə, kilsələrdə və sinaqoqlarda azad şəkildə ibadət etmələri, dini və ya məzhəb ayrı-seçkiliyinin aradan qaldırılması ümummilli lider Heydər Əliyevin xalqımız qarşısında mühüm tarixi missiyasıdır. Bu missiya hazırda ölkəmizdə uğurla davam etdirilir. Yaşadığımız dünyanın bir tərəfində insanlar dini və milli dözümsüzlükdən, digər tərəfində isə təriqətlərarası qarşıdurma və terrorizmdən əziyyət çəkirlərsə, Azərbaycanda dinlər arasında qarşılıqlı hörmət, mehriban münasibətlər və birlik hökm sürür. İndi Azərbaycan yalnız iqtisadi göstəriciləri ilə deyil, həm də dini dözümlülük və tolerantlıq sahəsində qazandığı nailiyyətlərlə

dünyada tanınır və nümunə göstərilir. Realıq ondan ibarətdir ki, dövlətimiz dini həmrəyliyə təkcə hüquq yox, həm də mənəvi dəyər prizmasından yanaşır, ölkəmiz dinlərarası beynəlxalq dialoqa öz töhfəsini verir. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin də dediyi kimi: "Azərbaycanda bütün dinlərin nümayəndələrinin hamısının arasında yüksək səviyyədə birlik mövcuddur. Biz sülh şəraitində yaşayırıq və heç zaman ayrı-seçkilik etmirik. Budur, irəli getməyin yolu".

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən aparıcı dini icmaların rəhbərlərinin və ölkə ictimaiyyətinin tanınmış nümayəndələrinin, nüfuzlu elm, siyasət, din xadimlərinin iştirak etdiyi həmin konfrans böyük sosial-siyasi, elmi və beynəlxalq əhəmiyyəti ilə diqqəti cəlb edir. Bəşəriyyətin ikinci atası hesab edilən Nuh Peyğəmbərin vətəni olan və bu gün ümumbəşəri dəyərlərin carçısına çevrilən Naxçıvanda "Ümummilli lider Heydər Əliyev dini həmrəyliyin yaradıcısıdır" mövzusunda konfransın keçirilməsi həm də iki mühüm

istiqamət baxımından əhəmiyyətlidir. Birincisi, Azərbaycanın tarixi dövlətçilik ənənələrinin yaşadığı qədim diyar müstəqil dövlətimizin qurucusu və memarı ulu öndərimiz Heydər Əliyevin doğulub boya-başa çatdığı, böyük siyasətə ikinci dəfə məhz buradan qayıtdığı bir məkandır. İkincisi, tarixən İslam sivilizasiyasının əsas mərkəzlərindən biri sayılan, İslam dininin yayılmasında və eyni zamanda, müsəlman intibahının yaranmasında önəmli rol oynayan doğma yurdumuz 2018-ci ildə daha bir mühüm və global əhəmiyyətli tarixi missiyanı yerinə yetirəcək, güclü potensiala malik İslam dünyasının bir il ərzində global arenada mədəniyyət təmsilçisi kimi çıxış edəcək: muxtar respublikamızın paytaxtı İslam mədəniyyətinin paytaxtı olacaq.

İslam mədəniyyəti: bəşər sivilizasiyasının ən ali mədəni sərvəti

Bəs nədir İslam mədəniyyəti və bu mədəniyyətin ilinin keçirilməsinin mahiyyəti nədən ibarətdir?

Bir sıra tədqiqatçılar tarixi prosesləri təhlil edərək vurğulayırlar ki, İslam dini Ərəbistan yarımadasında yaransa da, qısa bir zamanda Asiya, Afrika və Avropa qitələrində yerləşən ölkələrdə yayılmağa başlayıb və şübhəsiz, bu din yayıldığı ərazilərdə yerli xalqların yaratmış olduğu mədəniyyətlə qaynayıb-qarışmış. İslam həmin xalqların şüurunda kök atdıqca bu, onların yaratmış olduğu maddi və mənəvi mədəniyyət nümunələrində də öz əksini tapmağa başlayıb. İslamın gətirdiyi yeni adət və inanclarla qədim dünya mədəniyyətinin bir ölçü daxilində qaynayıbqovuşmasından İslam mədəniyyəti formalaşmış.

Bəşəriyyətin ikinci yaradılış yeri hesab edilən və sivilizasiyanın beşiyi olan qədim diyarımızın da bu məsələdə xüsusi rolu olub. Əsrlərboyu çox böyük inkişaf yolu keçən Naxçıvan şəhəri hələ eramızın əvvəllərindən mühüm iqtisadi-mədəni və inzibati mərkəz kimi tanınıb, tarixdə iz qoyan bir sıra əhəmiyyətli dövlətlərin dayaq məntəqəsi, paytaxtı olub. Naxçıvan şəhəri Avropa ilə Asiyani birləşdirən Böyük İpək Yolunun üzərində yerləşir. Qədim diyar ilə Kiçik Asiya, Orta Şərq və Zaqafqaziya ölkələri arasında əlaqələr xüsusilə sıx olub. Naxçıvanda hələ İslam dini yayılmamışdan əvvəl böyük mədəniyyət formalaşmış, elm, ədəbiyyat inkişaf edib. Bu inkişaf İslam dininin qəbulundan sonra yeni müstəviyə qədəm qoyub.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talibov bu barədə deyib: "Naxçıvan ən qədim dövrdən başlayaraq türk mədəniyyətini günümüzə qədər gətirib çıxarmışdır. Neolit, Eneolit, Kür-Araz və Botalı qablar mədəniyyətinin nadir inciləri, beş min il bundan əvvəl yaradılan ilkin şəhər mədəniyyəti, insan düşüncəsinin ilk yazılı ifadəsi olan Gəmiqaya abidələri, milli varlığımızın ifadəsinə çevrilən "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanı Naxçıvanda İslam dini qəbul olunana qədərki mədəniyyətin nümunələridir... 653-cü ildən sonra isə bu mədəniyyət İslam mədəniyyəti ilə vəhdətdə inkişaf etmişdir..."

Mədəniyyətlərin məkanlar üzərində dəyişməsi, təbii ki, böyük bir tarixi dövrü əhatə edib. Hələ Qərbdə Kopernik, Qaliley, Bru-

no kimi böyük alimlərin kəşfləri xristian dini mənsuqlarının elm və mədəniyyətə cəhəlcəsinə yanaşmaları nəticəsində təzyiqlərə məruz qalırdısa, İslam Şərqində elmi-tədris müəssisələri açılır və burada alimlər üçün hər bir şərait yaradılırdı. İslam dini Azərbaycanda yayıldıqdan sonra Naxçıvanda İslam dünyasının üzünə açılan böyük bir elm, mədəniyyət xəzinəsindən bütün dünya faydalanıb. Bu xəzinə İslam mədəniyyətinin formalaşmasında lokomotiv rolunu oynayıb. Qədim diyar şairləri, elm xadimləri, filosofları, mütəfəkkirləri, sənətçiləri və məşhur mədəniyyət nümunələri ilə həmin mədəniyyətin inkişafına əsaslı töhfələr veriblər.

Müqəddəs kitabımız “Qurani-Kərim”i təsəvvüf üslubunda şərh edən ilk alim kimi tarixə düşən Baba Nemətullah Naxçıvani İslam dünyasına şan və şöhrət gətirib, bu dinin elmi baxımdan öyrənilməsinə əvəzsiz töhfələr bəxş edib. Qədim diyarın digər bir elm xadimi, “Şərqi böyük dahisi” adlandırılan, bu gün də Avropada əsərləri hərtərəfli tədqiq olunan Nəsirəddin Tusi elmin müxtəlif sahələri ilə dərinlən maraqlanıb, astronomiya, riyaziyyat, fizika, tibb, fəlsəfə, etika, məntiq və elmin digər sahələrinə həsr olunmuş əsərlər yazıb. Memar Əcəmi Naxçıvani özünün əsrlərə şahidlik edən şah əsərləri ilə İslam dünyasında memarlığın inkişafında inqilabi yeniliklərə imza atıb. Onun Möminə xatın, Yusif Küseyir oğlu türbələri kimi ölməz sənət abidələri bu gün tarixə güzgü tutur. Naxçıvanın yetişdirdiyi belə elm, mədəniyyət, siyasət dahilərinin sayı onlardır...

Məhz bütün bunların nəticəsidir ki, İslam mədəniyyəti Avropaya güclü təsir edirdi. Doğrudur, qərbi müəlliflər İslam mədəniyyətinin Avropanın mədəni həyatına göstərdiyi təsiri yalnız XIX əsrdən sonra etiraf etməyə başlayıblar. Zaman-zaman onların mövqelərini ortaya çıxaracaq fikirləri də olub. Bu sırada dünyada məşhur şərqşünas alim kimi tanınan Qustav Le Bonun fikirlərini xatırlamaq yerinə düşər. O deyib: “Tarixdən müsəlmanları silsək, renessansımız əsrlərcə geri qalmış olar”.

Müasir qloballaşma dövründə isə mədəniyyətlərarası dialoq, mədəni inteqrasiya daha irəli gedərək nəinki bir-birini tanıma, eyni zamanda, dünya siyasətində söz sahibi olma baxımından böyük rola malikdir. Hazırda bu məqsədlə keçirilən tədbirləri daha sistemli təşkil etmək və xalqlar arasında əlaqələri mədəniyyət vasitəsilə inkişaf etdirmək məqsədilə “Avropa mədəniyyətinin paytaxtı”, “Ərəb mədəniyyətinin paytaxtı”, “Amerika mədəniyyətinin paytaxtı” və “İslam mədəniyyətinin paytaxtı” kimi layihələr reallaşdırılır. Həmin layihələr UNESCO tərəfindən müdafiə olunur, hətta mədəniyyət paytaxtı statusu alan şəhərlərin abidələri, bəzi hallarda şəhərin müəyyən hissəsi UNESCO tərəfindən Dünyanın Mədəni İrs Siyahısına daxil edilir. Adıçəkilən konfransda isə belə bir fikir səsləndi ki, Naxçıvan şəhəri hətta Avropa mədəniyyətinin paytaxtı olmağa layiqdir.

Qədimliyin və müasirliyin harmoniyasında yenidən qurulan Naxçıvan: İslam sivilizasiyanın əsas məkanı

Böyük coğrafi ərazini əhatə edən İslam dünyasında bu gün yüzlərlə şəhər mövcuddur. Bu şəhərlər arasında əhalisinin sayına, infrastrukturuna görə diqqəti cəlb edənləri də az deyil. Lakin həmin şəhərlərin əksəriyyəti “İslam mədəniyyətinin paytaxtı” kimi şəərəfli bir ada hələ də layiq görülməyiblər. Naxçıvan şəhəri isə tarixiliyi, zəngin mədəniyyəti və bütün istiqamətlər üzrə həyata keçirilən quruculuq işləri nəticəsində bu ada layiq görüldü. Həm də müstəqilliyimizin çox qısa bir tarixi dövründə. Bəs bunun əsas səbəbləri nələrdir?

Tarixən İslam sivilizasiyasının əsas mərkəzlərindən biri sayılan Naxçıvanın İslam mədəniyyətinin paytaxtı seçilməsində

bir sıra mühüm məqamlar əsaslı rol oynayıb. Həmin məqamların hər biri həm ayrılıqda, həm də ümumilikdə, əhəmiyyətli amillər kimi diqqəti cəlb edir və əslində, bir-birini tamamlayır. Naxçıvan möcüzəsi də məhz budur: səbəblər zənciri möcüzəvi sinerji yaradır və dahilər yurdunu İslam mədəniyyətinin mərkəzinə çevirir.

İlkin tələb budur ki, həmin ada namizəd olan şəhərin region və öz ölkəsi səviyyəsində zəngin tarixi olmalı, elm, incəsənət və ədəbiyyatın inkişafına xüsusi töhfələr verməli, həm İslam, həm də bütövlükdə, dünya mədəniyyətində yeri olmalıdır. Eyni zamanda, bu ada layiq şəhərdə elmi və mədəni infrastruktur - elmi mərkəzlər, mədəni-kütləvi tədbirləri təşkil edən təsisatlar, mükəmməl təhsil qurumları fəaliyyət göstərməlidir. Şəhərdə qədimliklə müasirliyin birləşərək vəhdət təşkil etməsi də əsas şərtlər sırasındadır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin dediyi kimi: “Naxçıvanın türk dünyasında çox böyük xüsusi yeri vardır. Naxçıvan çox böyük tarixə malik olan diyardır. Naxçıvanın strateji əhəmiyyəti, tarixi, mədəniyyəti, tarixi abidələri bizim böyük dəyərimizdir, böyük sərvətimizdir”.

Dövlətimizin başçısının qeyd etdiyi kimi, Azərbaycanın bu ayrılmaz tərkib hissəsi həm qədimliyinə, həm mədəni zənginliyinə, həm də yerləşdiyi coğrafi mövqeyinə görə strateji əhəmiyyət kəsb edir. Məhz bu səbəbdən Naxçıvan hər zaman region ölkələrinin diqqət mərkəzində olub. İnsan cəmiyyətinin yenidən yaranış tarixini simvolizə edən Nuh Peyğəmbərin məzarüstü abidəsi, İslam Peyğəmbərinin övladlarının uyuduğu “İmamzadə”lər, adı müqəddəs “Qurani-Kərim”də çəkilən Əshabi-Kəhf mağarası, əsrarəngiz Duzdağ mağaraları, Möminə xatın türbəsi məhz beş minillik şəhər mədəniyyətinə malik bu qədim yurd yerinin köksündə nəfəs alır. Bu siyahıya ulu əcdadlarımızın yaşam fəlsəfəsini özündə əks etdirən Gəmiqaya abidələrini, dünya arxeologiya elminə mühüm töhfələr vermək qüdrətində olan Qazma, Oğlanqala, Gilançay, Kültəpə arxeoloji abidələrini, saysız-hesabsız təbiət möcüzələrini, Naxçıvanın Azərbaycan və Şərq elminə necə böyük istedadlı şəxsiyyətlər verdiyini də əlavə etsək, dünya xəritəsində həmcə çox kiçik bir ərazidə böyük bir potensialın toplandığının şahidi olarıq.

Etiraf edək ki, müxtəlif tarixi dövrlərdəki ictimai-siyasi şərait Naxçıvanın öz layiqli qiymətini almasına imkan verməyib. Yalnız Azərbaycan ikinci dəfə müstəqillik əldə etdikdən sonra, daha doğrusu, ümummilli lider Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə qayıdışından sonra qədim diyarımızın yenidən öyrənilməsinə, tədqiq olunmasına başlanılıb. Son 22 il ərzində Naxçıvanda 300-dən artıq mədəniyyət və turizm obyekti inşa olunaraq və ya əsaslı təmir edilərək istifadəyə verilib. 2006-2017-ci illərdə muxtar respublikada aparılan araşdırmalar zamanı 1200-dən çox abidə qeydə alınaraq pasportlaşdırılıb. Həmin abidələrin böyük əksəriyyəti bərpa edilib.

Muxtar respublikada fəaliyyət göstərən 530-dan çox mədəniyyət, incəsənət və turizm müəssisəsi burada insanların mədəni istirahətinin təmin olunmasında mühüm rol oynayır. 1997-ci ilədək Naxçıvan Muxtar Respublikasında cəmi 13 muzey fəaliyyət göstərirdisə, hazırda regionda bir rəsm qalereyası və 28 müxtəlif profilili muzey insanların xidmətindədir. Bu mədəniyyət ocaqlarında xalqımızın tarixini, həyat tərzini, adət-ənənələrini özündə əks etdirən 115 mindən çox eksponat toplanıb və bunların sayı hər keçən gün daha da artmaqdadır.

Çoxsaylı tarixi abidələrin bərpası, müxtəlif ərazilərdə arxeoloji tədqiqatların aparılması, regionun tarixi, mədəniyyəti, milli dəyərləri ilə bağlı müxtəlif ədəbiyyatların nəşri

Milli Məclisin müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin iclasında iki məsələyə baxılıb

Milli Məclisin müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin dekabrın 8-də keçirilən iclasında iki məsələ müzakirə olunub. AZƏRTAC xəbər verir ki, Milli Məclis sədrinin birinci müavini, komitənin sədri Ziyafət Əsgərov gündəlikdəki birinci məsələnin Azərbaycan və Türkmənistan hökumətləri arasında mülki müdafiə, fəvqəladə halların qarşısının alınması və aradan qaldırılması sahəsində əməkdaşlıq haqqında Sazişin təsdiq edilməsi barədə qanun layihəsi olduğunu bildirib. Qeyd edilib ki, qanun layihəsi 18 maddədən ibarətdir. Sonra “Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələri haqqında” Qanun ikinci oxunuşda müzakirə olunub. Müzakirələrdən sonra hər iki məsələ Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə edilib.

Şahmar Mövsümov: Həsilat Sənayesində Şəffaflıq Hesabatı çox sahələrdə MHŞT standartlarından irəlidedir

olmaq imkanı olacaq. Qeyri-Hökumət Təşkilatları (QHT) da ənənəvi qaydalara uyğun olaraq hesabatı dair öz rəylərini verə bilərlər.

2016-cı il üzrə Həsilat Sənayesində Şəffaflıq (HSS) Hesabatı nəinki Mədəni Həsilatı üzrə Şəffaflıq Təşəbbüsünün (MHŞT) bütün standartlarına uyğundur, hətta bir çox sahələrdə ondan daha da irəlidedir. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) icraçı direktoru Şahmar Mövsümov deyib. O bildirib ki, 2016-cı il üzrə Həsilat Sənayesində Şəffaflıq Hesabatı bu gündən etibarən Neft Fondunun rəsmi internet sahifəsində yerləşdiriləcək. Bununla da Azərbaycanın bütün vətəndaşlarının bu hesabatla tanış

Naxçıvan haqqında zəngin məlumatları ortaya çıxarmaqla bərabər, ildən-ilə bura axışan turistlərin də sayının artmasında mühüm əhəmiyyət kəsb edir. “Mədəniyyəti inkişaf etdirmək milləti inkişaf etdirmək, xalqı sivilizasiyaya qovuşdurmaq, milli ruhu yaşatmaq deməkdir” fikrini öz fəaliyyətinin tərkib hissəsinə çevirmiş Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talıbovun Naxçıvanın tarixi və mədəniyyətinin araşdırılması, öyrənilməsi və nəhayət, təbliğ edilməsi ilə bağlı həyata keçirdiyi tədbirlərin də əsas məqsədi bu potensialı üzə çıxarmaq, təbliğ etməkdən ibarətdir.

2018-ci il Naxçıvanın tarixinə qızıl həflərlə yazılacaq

Qonaqpərvərliyi ilə seçilən muxtar respublika sakinləri 2018-ci ili səbirsizliklə gözləyirlər. Çünki İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının tərkibinə daxil olan 52 ölkənin hər birinin nümayəndəsi rəsmi qaydada Naxçıvana gələcək. Mötəbər tədbirlərin keçirilməsi zamanı isə dünya mediasının diqqəti qədim diyara yönələcək. Mədəniyyət paytaxtlarına aid saytlarda, beynəlxalq informasiya agentliklərində şəhərimizin tarixi və mədəni irsi təbliğ ediləcək, keçirilən tədbirlər haqqında ətraflı məlumatlar verəcək. Yeni, 2018-ci ildə Naxçıvan dünyanın informasiya məkanlarından biri olacaq. Bu, muxtar respublikada formalaşan böyük mədəniyyətin, onun zəngin turizm potensialının təkə İslam ölkələrində deyil, həm də dünyada təbliği baxımından əvəzsiz imkanlar yaradacaq. Bundan başqa, həmin ölkələrdə Naxçıvan mədəniyyətini əks etdirən tədbirlərin təqdimatının keçirilməsi də nəzərdə tutulub. Bu da görülməli işlərə əsaslı töhfə verəcək.

Həyata keçiriləcək tədbirlər və digər mütərəqqi təşəbbüslər sayəsində muxtar respublikamız bütün dünyada həm 27 illik

blokadaya baxmayaraq, yüksək sürətlə inkişaf edən, beynəlxalq tədbirlərin keçirilməsində böyük təcrübəyə malik olan bir diyar kimi, həm də qeyriadi istedadların doğulduğu və inkişaf etdiyi, milli dəyərlərin yaşadıldığı, dini həmrəyliyin təmin olunduğu, Azərbaycan xalqının böyük mədəniyyətinin ən qədim dövrlərdən bəri qorunub saxlanıldığı və zaman keçdikcə daha da zənginləşdirilərək dünya mədəniyyət xəzinəsinə bənzərsiz bir töhfə verən gözəl məkan kimi tanınacaq. Bu da həqiqətdir ki, İslamın mədəni göstəricilərindən biri də kitab mədəniyyətidir. Heç bir din haqqında bu qədər kitab yazılmayıb. İnanırıq ki, 2018-ci ildən başlayaraq İslam dünyasında yazılacaq kitablarda Naxçıvanın adı daha çox qeyd olunacaq.

Burada bir incə məqam da ondan ibarətdir ki, keçiriləcək tədbir sırf mədəni xarakter daşısa da, Naxçıvanın beynəlxalq müstəvidə siyasi çəkisini də ortaya qoyacaq. Məlum olduğu kimi, tarixin müxtəlif dövrlərində qədim diyarımıza bir sıra əsas-sız iddialar irəli sürülüb. Bu iddialar Naxçıvanın tarixinin, coğrafiyasının, mədəniyyətinin, ümumilikdə isə varlığının şübhə altına salınması məqsədi daşıyıb. Lakin indi Naxçıvan ötən əsrin əvvəlləri və sonunda böyük taleyin əsdiyi fırtınalarla üz-üzə qalan Naxçıvan deyil. Bu gün artıq Naxçıvanın dünyaya öz iddiaları və tələbləri var. Görülmüş və görülməli işlər bu iddiaları daha açıq şəkildə ortaya qoyacaq. Zəngin baza, dinamik inkişaf və mütərəqqi ideyaların formalaşdırıldığı qədim Azərbaycan diyarı Naxçıvanın bəşər sivilizasiyasına deyəcək çox sözü var.

Rauf Kəngərli

AZƏRTAC-ın Naxçıvan Muxtar Respublikasındakı bürosunun rəhbəri

9 dekabr 2017-ci il

“Heydər Əliyev Azərbaycan dövlətinin qurucusudur”

Bu mövzuda YAP Ağstafa rayon təşkilatında tədbir keçirilib

Düən YAP Ağstafa rayon təşkilatı Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin vəfatının 14-cü ildönümü ilə əlaqədar “Heydər Əliyev Azərbaycan dövlətinin qurucusudur” mövzusunda tədbir keçirib. Tədbir iştirakçıları əvvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyevin qərargahın foyesində qoyulmuş büstünü ziyarət ediblər. Daha sonra tədbir öz işini YAP Ağstafa rayon təşkilatının akt zalında davam etdirib. Tədbir iştirakçıları,

Ulu Öndərin xatirəsi Suraxanıda anılıb

Suraxanı rayonunda Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anım günü ilə əlaqədar rayonun idarə, müəssisə və təşkilatlarında silsilə tədbirlər keçirilir. Rayon icra hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə növbəti tədbir 278 nömrəli tam orta məktəbdə keçirilib. Anım tədbirinin əvvəlində Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri, Ulu Öndər Heydər Əliyevin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan 278 nömrəli tam orta məktəbin direktoru Mələhət Əliyeva bildirib ki, 12 dekabr “Bütün gücümü və iradəmi yalnız müdrik və qədirlən xalqımdan almışam. Ən çətin anlarda, ən mürəkkəb vəziyyətlərdə yalnız və yalnız xalqıma arxalanmışam. Bu da mənə dözümlü, iradə verib və bütün uğurlarımı təmin edib”-deyən Ulu Öndər Heydər Əliyevin anım günüdür. Azərbaycan xalqının böyük oğlu Heydər Əliyevin əbədiyyətə qovuşmasından artıq 14 il keçir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin mənalı həyatı və yorulmaz fəaliyyəti Azərbaycanın yarım əsrlik tarixini özündə əks etdirən böyük bir külliyyatdır, daim öyrənil-

məli və öyrədilməlidir.

Tədbirdə çıxış edən Suraxanı rayon icra hakimiyyəti başçısı aparatının ictimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdiri Barxudar Barxudarov bildirib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev böyük siyasətdə qarşıya qoyduğu məqsədlərə və hədəflərə nail olmaq üçün yalnız fenomenal şəxsi keyfiyyətlərinə, daxili inamına və iti fəhminə deyil, eyni zamanda, ictimai rəyə əsaslanır, ən böyük dəstəyi və enerjini öz xalqından alırdı: “Ulu Öndər Heydər Əliyevdə böyük sərkərdəlik qabiliyyəti vardı, insanları özünə cəkirdi, insanlar Ona inanır, etibar edirdilər və arxasınca gedirdilər. Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölkəmizin inkişafı sahəsində başladığı nəhəng işlər, möhtəşəm layihələr bu gün Onun layiqli davamçısı Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev tərəfindən uğurla və yaradıcılıqla davam etdirilir. Möhtərəm Prezidentimiz Cənab İlham Əliyevin həyata keçirdiyi elmi cəhətdən əsaslandırılmış, məqsədyönlü iqtisadi siyasət nəticəsində ölkəmiz davamlı uğurlar qazanır. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi altında bir sıra irimiqyaslı və möhtəşəm layihələr həyata vəsiqə almışdır”. Sonda məktəblilərin ifasında ədəbi-bədii kompozisiya göstərildi.

ZÜMRÜD

öncə Ulu Öndər Heydər Əliyevin xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad ediblər. Tədbirdə YAP Ağstafa rayon təşkilatının sədri Ramiz Tatarov çıxış edərək, Ulu Öndər Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyəti barədə məlumat verərək, Onun istər Sovet imperiyası dönməmiş, istərsə də, Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyinin bərpasından sonrakı dövrlərdə də həyat və fəaliyyətini Azərbaycan xalqına və Azərbaycan dövlətinin möhkəmlənməsinə həsr etdiyini qeyd edib. Rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri Firdovsi Heydərlı çıxış edərək, Ulu Öndər Heydər

Əliyevin Azərbaycanın beynəlxalq əlaqələrinin də əsasını qoyduğunu, bu əlaqələrin bu gün də, Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev tərəfindən uğurla irəlilə doğru aparıldığını, hazırda da dostluq və əməkdaşlıq prinsiplərinə söykəndiyini bildirib.

Tədbirdə Fərhad Əliyev, Məmməd Məmmədov, Qəfər Məmmədov, Xəyalə Rüstəmov, Gülgün Kərimov, Fatma Vəliyeva və başqaları çıxış edərək, Ümummilli Lider Heydər Əliyevlə bağlı xatirələrini tədbir iştirakçıları ilə bölüşüblər.

RƏFİQƏ

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xatirəsi İsmayılıda anılıb

Yeni Azərbaycan Partiyası İsmayılı rayon təşkilatı və rayon icra hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Hacıhətəmli kəndində “Heydər Əliyev idarəetmə məktəbi”nin məşğələsi keçirilib. Hacıhətəmli tam orta məktəbinin akt zalında təşkil olunan tədbirdə Ulu Öndərin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

idarəetmə məktəbinin təsisçisi Mir-daməd Sadiqov məruzə ilə çıxış edib. M.Sadiqov müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin vəfatından on dörd il keçdiyini xatırladaraq, qeyri-adi Şəxsiyyəti, zəngin dövlətçilik təcrübəsi, xarizmatik Lider Heydər Əliyevin şah əsəri olan müstəqil Azərbaycanı bütün

dünyada şərəf və ləyaqətlə təmsil etdiyini bildirib.

Natiq ölkəmizin həyatının bütün sahələrində əldə edilmiş möhtəşəm nailiyyətlərin Dahi Şəxsiyyət

Heydər Əliyevin müdrik dövlətçilik siyasəti ilə bağlı olduğunu bildirib. Ulu Öndərimiz tərəfindən görülməyən böyük işlərin, Onun həyata keçirdiyi xilaskarlıq və quruculuq missiya-

lارının məntiqi nəticəsi olaraq, bu gün qədirlən xalqımızın demokratik və hüquqi bir dövlətdə yaşamaq imkanı əldə etdiyini, xoşbəxt gələcəyi üçün bütün təminatları yaratdığını, ən başlıcası isə siyasi və iqtisadi müstəqilliyə nail olduğunu, xüsusilə vurğulayıb.

“Heydər Əliyev idarəetmə məktəbi”nin məşğələsində həcimləmələri yanaşı, Qalagah və Mollaisaqlı icra nümayəndəliklərindən də nümayəndələr iştirak ediblər. Tədbirdə mövzu ətrafında çıxışlar davam edib. Ümummilli Liderin həyat və fəaliyyətini əks etdirən film nümayiş olunub. Dövlət qulluğu veteranı Valeh Salehov Dahi Öndər Heydər Əliyevin İsmayılı üçün etdiklərini anım günü ərəfəsində bir daha xatirələrdə canlandıraraq və gənclərin diqqətinə çatdırıb.

Z.BAYRAMOVA

Azərbaycanla Özbəkistan arasında ədəbi-mədəni əməkdaşlığa dair üçtərəfli memorandum imzalanıb

Dünən AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda “Əzəli dostluq rıftələri: Azərbaycan-Özbəkistan mədəni-ədəbi əlaqələri” mövzusunda elmi konfrans keçirilib. Öncə iştirakçılar Özbəkistandakı Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin layihəsi çərçivəsində Daşkənddə son zamanlar özbək dilində nəşr edilmiş kitabların sərgisi ilə tanış olublar.

Tədbiri giriş sözü ilə açan AMEA-nın vitse-prezidenti, Ədəbiyyat İnstitutunun direktoru, akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan-Özbəkistan münasibətlərinin inkişafından söz açıb və son illərdə iki ölkə arasında mədəni-ədəbi əlaqələrin daha da genişləndirildiyini bildirib. O, vurğulayıb ki, müasir dövrdə ikitərəfli əlaqələrimizin təməli

Ümummilli Lider Heydər Əliyev və Özbəkistanın sabiq prezidenti İslam Kərimov tərəfindən qoyulub. Bu əlaqələr hazırda Prezident İlham Əliyev və Özbəkistan prezidenti Şavkat Mirziyoyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Azərbaycan və Özbəkistan inamla irəliyə doğru addımlayır.

Nizami Gəncəvi, Əlişir Nəvai, Mə-

həmməd Füzuli, Babur, Nəsimi, Əmir Teymur və digər ədiblərin Özbəkistan-Azərbaycan əlaqələrindəki rolundan danışan AMEA-nın vitse-prezidenti hər iki ölkənin ədəbiyyatı və mədəniyyətinin bir-biri ilə qarşılıqlı vəhdətdə zənginləşdiyini və inkişaf etdiyini diqqətə çatdırıb.

AMEA-nın Özbəkistan Elmlər Akademiyası ilə əməkdaşlığından danışan İ.Həbibbəyli bugünkü tədbiri çoxəsrlilik ənənələrə malik olan Azərbaycan-Özbəkistan əlaqələrinin müstəqillik dövrü mərhələsinin əlamətdar hadisəsi adlandıraraq konfransın işinə uğurlar arzulayıb.

Konfransda çıxış edən Özbəkistan Respublikasının Azərbaycandakı səfiri Şərzod Fayziyev ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın yüksələn xətlə inkişaf etdiyini bildirib, müsəlman ölkələri arasında elm və mədəniyyət sahələri üzrə əlaqələrin daha da gücləndirilməsinin vacibliyini vurğulayıb. Bildirib ki, ölkələrimiz islam mədəniyyətinin və dünya mədəni-tarixi irsinin mərkəzi sayılır və türk dünyasının böyük mədəniyyətə sahib xalqlarıdır. Daha sonra AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu, Əlişir Nəvai adına Daşkənd Dövlət Özbək Dili və Ədəbiyyatı Universiteti və Özbəkistandakı Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzi arasında əməkdaşlığa dair üçtərəfli memorandum imzalanıb.

Konfrans çərçivəsində, həmçinin, “Əzəli dostluq rıftələri” adlı filmin nümayişi olub

NƏZAKƏT

Özbəkistan Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə-Aİ ölkələri vahid tranzit dəhlizinin formalaşdırılmasında iştirak edəcək

Özbəkistan Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə-Aİ ölkələri vahid tranzit dəhlizinin formalaşdırılmasında iştirak edəcək. AZƏRTAC “Özbəkistan Respublikası qanunvericiliyinin milli məlumat bazası” saytına istinadla xəbər verir ki, Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev öz qərarı ilə 2018-2022-ci illərdə Özbəkistanın nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə və yükdaşımaqların xarici ticarət marşrutlarının şaxələndirilməsinə dair kompleks proqramı təsdiq edib. Bu proqrama “Özbəkistan Respublikasının xarici ti-

carət yüklərinin dünyanın və regionun əsas bazarlarına ən qısa vaxt ərzində çıxarılması məqsədilə səmərəli və etibarlı alternativ nəqliyyat və tranzit dəh-

lizlərinin formalaşdırılması” adlı tədbir də daxil edilib. Proqramın reallaşdırılması mexanizmi kimi “Xarici ticarət yüklərinin pilot tranzit daşımaqlarının Bakı-Tbilisi-Axalkalaki-Qars dəmir yolu marşrutu vasitəsilə limanlara çıxmaqla həyata keçirilməsi. Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə-Aİ ölkələri vahid tranzit dəhlizinin formalaşdırılmasında iştirak. Xarici ticarət və tranzit yüklərinin daşımaqla həcmənin təyini” qeyd edilib. Proqramın reallaşdırılması qrafikinə uyğun olaraq, yükdaşımaqların təşkilinə 2018-ci ilin birinci rübündə başlamaqla planlaşdırılır.

Kaliforniyada meşə yanğınları: ilk insan tələfatı qeydə alınıb

ABŞ-ın Kaliforniya ştatının cənubunda tüğyan edən meşə yanğınları nəticəsində azı 2 nəfər həlak olub. Cəsədlər San-Dieqo şəhərindən təxminən 70 kilometr şimalda aşkarlanıb. AZƏRTAC Interfax informasiya agentliyinə istinadla xəbər verir ki, bu ərəfədə yanğınsöndürənlər daha iki yeni yanğın ocağını qeydə alıb. Beləliklə, yanğınların əhatə etdiyi rayonların sayı 6-ya, ümumi sahəsi 57 min hektara çatıb. Azı 500 evin yandığı, fəlakət zonasından 190 minə yaxın insanın təxliyə

olunduğu bildirilir.

“Tomas” adı alan meşə yanğınları artıq Ventura dairəsində 46 min hektar əraziyə yayılıb. Ştatın yanğınsöndürmə xidməti əlverişsiz hava şəraiti ilə əlaqədar alovun daha sürətlə yayılma ehtimalı barədə əhalini xəbərdar edib. Dekabrın 9-dək davam edəcəyi proqnozlaşdırılan güclü külək və ərazidəki quru bitki örtüyü yanğınla mübarizəni daha da mürəkkəbləşdirir.

Dekabrın 7-də Kaliforniya qubernatoru Cerri Braun Santa-Barbara dairə-

sində fəvqəladə vəziyyət rejimi elan edib. Bir qədər əvvəl isə Los-Anceles dairəsində fəvqəladə vəziyyət rejimi tətbiq olunmuşdu. CNN telekanalının məlumatına görə, alovla mübarizəyə 5,7 min yanğınsöndürən, həmçinin ABŞ Silahlı Qüvvələrinin nümayəndələri cəlb olunub.

KİV layihələrinin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı müsabiqə elan olunub

Dekabrın 7-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun (KİVDF) Müşahidə Şurasının növbəti iclası keçirilib. Müşahidə Şurasının sədri Həsən Həsənov iclası açaraq gündəlik barədə məlumat verib. KİVDF-dən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, iclasda əvvəlcə Fondun 2018-ci ilin birinci yarısı üçün KİV layihələrinin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı müsabiqə elanı müzakirə edilib.

Fondun icraçı direktoru Vüqar Səfərlı 2018-ci ilin birinci yarısı üzrə KİV-lərə maliyyə yardımı müsabiqəsinin “Azərbaycan Respublikasında kütləvi informasiya vasitələrinin inkişafına dövlət dəstəyi Konsepsiyası” əsasında 19 istiqamət üzrə keçiriləcəyini bildirib. O, dekabrın 8-dən 25-dək keçiriləcək müsabiqə elanının şərtlərində nəzərdə tutulan dəyişikliklər barədə Müşahidə Şurası üzvlərinə məlumat verib. İcraçı direktor bildirib ki, təklif olunan dəyişikliklərə əsasən müsabiqədə iştirak edəcək qəzet redaksiyaları əməkdaşlarının sayı barədə məlumat verməlidir. Habelə sənəd təqdim edəcək gündəlik və həftəlik qəzetlərin səhifələrinin sayı 16-dan (A3 formatda) az olmamalıdır.

Müşahidə Şurasının üzvləri müzakirə olunan məsələ ilə bağlı rəy və təkliflərini bildiriblər. Şuranın sədri Həsən Həsənov, üzvlərdən Camaləddin Quliyev, İntiqam Hüseynov, Əvəz Rüstəmov, Rəsim Həsənov və Ayaz Mirzəyev çıxış edərək Fondun maliyyə yardımı müsabiqələrinin çap mediasının maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi baxımından əhəmiyyətini qeyd ediblər. Daha sonra müsabiqənin elanı təklif olunan əlavə və dəyişikliklərlə səsə qoyularaq təsdiq edilib. Cari məsələlərin müzakirəsi zamanı Vüqar Səfərlı Fondun gələcək fəaliyyət istiqamətləri barədə məlumat verib.

Tanınmış ifaçılar Yeni ili Heydər Əliyev Sarayında geniş konsert proqramı ilə qeyd edəcəklər

Dekabrın 21-də Heydər Əliyev Sarayında tanınmış müğənnilərin ifasında “Yeni il gəlir” adlı konsert proqramı təqdim olunacaq. Sarayın mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, “Mədəniyyət” kanalı ilə birgə təşkil olunacaq konsertdə Xalq artistləri Mənsur İbrahimov, Nazpəri Dostəliyeva, Nəzakət Teymurova, Aygün Bayramova, Gülyaz Məmmədova, Gülyanaq Məmmədova, Zaur Rzayev, Əməkdar artistlər Zakir Əliyev, Babək Niftəliyev, Manana, Ədalət Şükürov, Bəyimxanım Vəliyeva, Ehtiram Hüseynov və başqaları iştirak edəcəklər. İştirak etmək istəyənlər biletləri Heydər Əliyev Sarayının, şəhərin kassalarından, “ASAN xidmət”, “Gənclik” və “28 Mall” ticarət mərkəzlərindəki kassalardan və www.iticket.az saytından onlayn əldə edə bilərlər.

Dekabrın 8-dək qəbul məntəqələrinə ötən ildəkindən 110 min ton çox pambıq təhvil verilib

Dekabrın 8-də ölkə üzrə pambıq qəbulu məntəqələrinə 198 min 798 ton məhsul təhvil verilib. Bu, ötən ilə nisbətən 110 min ton çoxdur. Dövlət Statistika Komitəsindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, ötən gün 324 ton pambıq tədarük olunub. Xatırladaq ki, 2016-cı ildə ölkədə, ümumilikdə, 88 min 596 ton pambıq yığılmışdı.

Azərbaycan milli mətbəxi tarixi kökə söykənir

Dolma hazırlama və paylaşma ənənəsi YUNESKO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs üzrə Reprezentativ Siyahısına Azərbaycan ənənəsi kimi daxil edilib

BMT-nin ixtisaslaşmış təşkilatı olan YUNESKO dünyanın təhsil, elm və mədəniyyət məsələləri sahəsindəki əməkdaşlığın ən böyük hökumətlərarası forumudur. YUNESKO irqindən, cinsindən, dilindən və dinindən asılı olmayaaraq, bütün xalqlar üçün BMT-nin Nizamnaməsində elan edilmiş ədalətə, qanunçuluğa və insan hüquqlarına, habelə, əsas azadlıqlara hamılıqla hörmətin təmin edilməsi naminə xalqların təhsil, elm və mədəniyyət sahəsində əməkdaşlığını genişləndirməklə sülh və təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsinə yardım göstərməyi qarşısına vəzifə qoyub.

Həmin dövrdən başlayaraq, bu günə qədər bura üzv olan dövlətlərin sayı artmışdır. Belə ki, hazırda 200-ə qədər dövlət YUNESKO-nun üzvüdür. Bu ölkələr sırasında Azərbaycanın da adı və yeri var.

Bu gün Azərbaycanla YUNESKO arasında əlaqələr davamlı şəkildə həyata keçirilir. Bu istiqamətdə Heydər Əliyev Fondunun apardığı məqsədyönlü

fəaliyyəti xüsusi qeyd etməliyin. Azərbaycanın maddi və mənəvi irsinin YUNESKO-nun nadir əsərləri sırasına daxil edilməsi beynəlxalq əməkdaşlığın əsas göstəriciləridir. Belə ki, hazırda muğam ifaçılığı sənəti, Azərbaycan aşıq sənəti, Novruz Bayramı, Azərbaycan xalçası, Tar ifaçılığı sənəti, “Kəlağayı” simvolizmi və ənənəvi sənəti” və s. YUNESKO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs üzrə Reprezentativ Siyahısına, Çövkən-Qarabağ Atüstü Oyun ənənəsi isə YUNESKO-nun təcili qorunmaya ehtiyacı

olan Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısında yer alması Azərbaycanla bu təşkilat arasında olan əməkdaşlığın davamlılığını diqqətə çatdırır. Sözsüz ki, sadaladığımız nadir irsin bu siyahıya daxil edilməsində Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, Azərbaycanın Birinci xanımı, YUNESKO və İSESKO-nun Xoşməramlı Səfiri Mehriban Əliyevanın rolu xüsusiədir. Bu günlərdə isə 4-9 dekabr tarixində Cənubi Koreya Respublikasının Jeju adasında keçirilən YUNES-

KO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrsin Qorunması üzrə Hökumətlərarası Komitənin 12-ci sessiyasında Azərbaycanın təqdim etdiyi “Mədəni kimliyinin hissəsi olan dolmanın hazırlanma və paylaşma ənənəsi” YUNESKO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs üzrə Reprezentativ Siyahısına daxil edilmişdir. YUNESKO-nun Qiymətləndirici Orqanı tərəfindən bütün kriteriyalara dair müsbət rəy alan nominasiya faylına dair qərar 6 dekabr tarixində elan edilmişdir.

Qiymətləndirici Orqanın müsbət rəyinə baxmayaraq, müzakirələr zamanı Ermənistan tərəfi komitə üzvlüyünü öz tərbiyəçi məqsədləri üçün istifadə edərək, fayla qarşı çıxış etmişdir. Lakin Azərbaycan Nümayəndə Heyətinin səyləri və komitənin digər üzvlərinin konstruktiv mövqeyi nəticəsində fayla heç bir müdaxilə edilməmişdir.

İştirakçıların diqqətinə Azərbaycan xalqının qonaqpərvərlik, dostluq və mehribanlıq mədəniyyətinin əsas simvollarından biri olan dolmanın bişirilmə və paylaşma ənənəsinin ölkəmizin sərhədlərindən daha geniş coğrafi

yanın əhatə etdiyini yüzilliklər boyu nəsillərdən-nəsillərə ötürülən mədəni mənsubiyyət nümunəsi olduğu çatdırılıb.

Göründüyü kimi, Ermənistan həmişə olduğu kimi, bu dəfə də komitədəki üzvlüyündən sui-istifadə edərək, öz çirkin siyasi oyununu aparmaqda və əsassız iddialarını irəli sürməkdə davam edib. İşğalçılıq siyasətini mədəniyyət sahəsində tətbiq etməyə çalışsa da, bu, artıq qəbul edilməzdir. Həmçinin nominasiyada ölkəmizin Qarabağ bölgəsinə istinadlara dair Ermənistan tərəfinin əsassız etirazlarına da cavab verilib. O da, qeyd olunub ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü heç bir beynəlxalq platformalarda, o cümlədən, YUNESKO çərçivəsində sual altına qoyula bilməz və o, bu xüsusda BMT Təhlükəsizlik Şurasının məsələ ilə bağlı məlum dörd qətnaməsi var.

Göründüyü kimi, YUNESKO ilə əməkdaşlığın inkişafında və mədəni irsimizin qorunması və dünya miqyasında təbliğində Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın müstəsna rolu var.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Qəzet kağızı idxal gömrük rüsumundan azad edildi

“Azərbaycan hökumətinin bu addımı qəzetlərin maliyyə vəziyyətinin xeyli yaxşılaşmasına imkan verəcək”

Gələn il yanvarın 1-dən Azərbaycana idxal edilən qəzet kağızı idxal gömrük rüsumundan tam azad edilib. Bu, Nazirlər Kabinetinin təsdiq etdiyi “Azərbaycan Respublikasının xarici iqtisadi fəaliyyətin mal nomenklaturası, idxal gömrük rüsumlarının dərəcələri və ixrac gömrük rüsumlarının dərəcələri”ndə əksini tapıb. Hazırda qüvvədə olan “Azərbaycan Respublikasının ərazisinə gətirilən mallar üzrə gömrük idxal rüsumlarının dərəcələri”nə əsasən, rulonlarda və ya vərəq şəklində ölkəyə gətirilən qəzet kağızına 0,50 faiz gömrük rüsumu tətbiq edilir. Gələn il yanvarın 1-dən bu növ qəzet kağızına idxal-gömrük rüsumu tətbiq olunmayacaq.

Yarımşəkillülözdən və saman kütləsindən büzmə üçün kağız da 0,50 faizlik idxal gömrük rüsumundan azad olunub. Söhbət etdiyimiz jurnalist təşkilatının rəhbəri və qəzet baş redaktorları Azərbaycana idxal edilən qəzet kağızının idxal-gömrük rüsumundan azad edilməsinin mətbuatın inkişafına təkan olacağını bildirdilər.

Jurnalistlərin Həmkarlar İttifaqının sədri Müşfiq Ələsgərli:

- Azərbaycan Mətbuat Şurasının sədri Əflatun Amaşov özünün parlamentdəki çıxışlarında bu mövzuya defələrlə toxunub. MŞ

sədri əlaqədar qurumlara müraciət etmişdi ki, ölkəyə gətirilən qəzet kağızı üzərindən vergi və rüsumların götürülməsinə qərar verilsin. Məsələ ondadır ki, ölkəyə idxal edilən qəzet kağızına tətbiq edilən vergi və rüsumlar dövlət büdcəsinə iri həcmdə, diqqətçəkən səviyyədə gəlir vermir. İri həcmli Azərbaycan büdcəsi üçün bu rəqəm, yəni qəzet kağızına tətbiq edilən vergi və rüsumlar çox kiçik rəqəmlərdir. Amma əksinə, həmin “xırda vəsait” çap-media üçün həyati əhəmiyyət daşıyır.

Bu baxımdan, Azərbaycan hökumətinin çağırışları diqqətə alaraq, qəzet kağızı üzərindən kömrük rüsumunu ləğv etməsi ciddi bir addımdır. Bu, təkcə çap mediasının özü üçün nəzərdə tutulan bir güzəşt deyil. Çap mediası üçün nəzərdə tutulan hər bir manat ölkənin informasiya məkanı üçün və çoxsaylı jurnalist ordusu üçün çox böyük faydadır. Hesab edirəm ki, bu, medianın inkişafını daima diqqətdə saxlayan, bu yöndə onlarca proqrama imza atan Azərbaycan Prezidentinin medianın inkişafına yönəldilmiş növbəti uğurlu addımıdır”.

“Kaspi” qəzetinin baş redaktoru İlham Quliyev:

- 2005-ci ilin əvvəllərində qəzet kağızına ƏDV-nin aradan qaldırılması və üstəlik, devalvasiyanın həmin ərəfəyə təsadüf edilməsi qəzet çapını xeyli bahalaşdırmışdır. O dövrdən etibarən, Mətbuat Şurasının sədri də daxil olmaqla, bütün baş redaktorlar öz çıxışlarında qeyd edirdilər ki, heç olmasa qəzet kağızına tətbiq olunan əlavə dəyər vergisi aradan qaldırılmalıdır, bu qəzetlərin çətin olan maddi durumunun yaxşılaşdırılmasına bir töhfə olardı. Dövlətimiz çox sağ olsun ki, bu yaxınlarda bu çağırışlara səs verdi və qəzet kağızına tətbiq olunan əlavə dəyər vergisi tamamilə aradan qaldırıldı. Atılan bu addım, ümumilikdə, qəzetlərin çap

xərclərinin azalmasına gətirib çıxaracaq. Mətbələr xaricdən alınan qəzet kağızına ƏDV-ni tətbiq edir. Tətbiq olunan ƏDV-nin ümumilikdə qəzet çapının üzərinə gəlir. Ümid edirik ki, ƏDV-nin ləğv edilməsindən sonra bu mətbələr qəzet çapının qiymətlərində müəyyən endirim edəcəklər. Bundan da yazılı mətbuat öz maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılması istiqamətində istifadə edə biləcək. Bu dövlətin mediaya növbəti dəstəyidir və biz də bunu alqışlayırıq. Bunun daha uzunmüddətli olmasını arzulayıırıq.

“Palitra” qəzetinin baş redaktoru Namiq Əliyev:

- Nazirlər Kabinetnin qərarı ilə

gələn il yanvarın 1-dən ölkəmizə idxal olunan qəzet kağızı gömrük rüsumundan tam azad edilib. Azərbaycan hökumətinin bu addımı qəzetlərin maliyyə vəziyyətinin xeyli yaxşılaşmasına imkan verəcək. Bilirsiniz ki, saytlardan fərqli olaraq, qəzetlərin nəşrinə sərf olunan vəsait istənilən mətbuat orqanının üzərinə əlavə maliyyə yükü qoyur. Qəzet kağızının qiyməti artdıqca, paralel olaraq, mətbuat orqanının da xərcləri çoxalır. Bu baxımdan, qəzet kağızının idxal-gömrük rüsumundan tam azad edilməsini dövlətin jurnalistlərə Yeni il hədiyyəsi kimi də dəyərləndirmək olar. Ümumiyyətlə, Azərbaycan dövləti daim mətbuat sahəsinə diqqət və qayğı ilə yanaşır. Vaxtilə qəzetlərin nəşriyyatı olan borcları əvvəl donduruldu, sonra isə tamam silindi. KİVDF adlı qurum yaradıldı və hər il qəzetlərin layihə təklifləri əsasında onlara xeyli miqdarda vəsait ayrılmasına başlandı. KİVDF qəzetlər üçün növbəti dəfə belə bir qrant müsabiqəsini elan etdi. Bundan başqa, mütəmadi olaraq, qəzetlərə kifayət qədər birdəfəlik maliyyə yardımları ayrılır. Bir sözlə, bu cür birbaşa və dolayı yardımlar qəzetlərin mövcud olması üçün həlledici rol oynayır. Ümid edirik ki, belə yardımlar daimi olacaq.

GÜLYANƏ

2018-ci il Ermənistan üçün kifayət qədər ağır və məşəqqətli il olacaq

Serj Sarkisyan-Karen Karapetyan savaşı qızıdır, zərbəni isə xalq alır

Ermənistanda konstitusiya dəyişikliklərindən sonra hakimiyyətdaxili siyasi mühit ağırlaşmaqda davam edir. Belə ki, 2018-ci ilin aprelindən bu ölkədə baş nazir qismində kimin rəhbərlik edəcəyi, bu mühiti daha da ağırlaşdırır. Daha dəqiq desək, gələn ilin aprelindən etibarən baş nazir qismində ölkənin idarəsini davam etdirməsi üçün indiki prezident Serj Sarkisyan hazırlıq aparırdısa, hazırda ortaya müəyyən problemlər çıxmağa başlayıb. Problemin başlıca səbəbi isə, hazırkı baş nazir Karen Karapetyanın öz postunu qoruyub saxlamaq cəhdləridir. Halbuki onun S.Sarkisyanla daha öncədən razılaşması olub və bu razılaşmaya görə, “konstitusiya islahatlarının” ardınca Karapetyan baş nazir postunda qalmalı, 2018-ci ilin aprelində isə, yerini Sarkisyanə təhvil verməli idi. Çünki S.Sarkisyanın baş nazir olması parlament respublikası idarəçiliyinə keçiddən sonra ölkənin idarəçiliyini əldə saxlamaqdan ibarət idi. Belə olan halda, K.Karapetyanın hakimiyyəti əldən verməməsi, necə deyirlər, anlaşılmazlaşmağa başlanır.

ABS-da Serj Sarkisyan əleyhinə keçirilən diaspora aksiyasından: “Bu hakimiyyət sizi soyur. Onlar insanların ləyaqətlə yaşamaması üçün hər şey ediblər. Çünki onlara yardım alan subyekt lazımdır”

Digər maraqlıdır ki, məhz bu ərəfədə ABS-da erməni lobbisi tərəfindən Sarkisyan hakimiyyətinin əleyhinə etiraz aksiyası təşkil olunmuşdu. Həmin aksiyada çıxış edən erməni müxalif siyasətçi Naira Zohrabyan bildirib ki, Ermənistanın hazırkı rəhbərliyi xalqı soyumaqla, talamaqla və məhvə doğru sürükləməklə məşğuldur. “Bu hakimiyyət sizi soyur. Onlar insanların ləyaqətlə yaşamaması üçün hər şey ediblər. Çünki onlara yardım alan subyekt la-

zımdır”-deyə Zohrabyan aksiya-da bildirib.

Digər erməni ictimaiyyətçisi, politoloq Manvel Sarkisyan da diasporun Serj Sarkisyanıdan bezdiyini və ona inanmadığını bildirib. O, bunu həm də hakimiyyətin soyğunçuluq siyasətindən əl çək-məməsi ilə əlaqələndirib. M.Sarkisyanə görə, bu günlərdə Los-Ancelesdə “Ümumdünya Hayastan Fondu” növbəti telemarafon keçirərək, 12,5 milyon dollar vəsait toplayaraq, Ermənistanı yardım edib. Hər il keçirilən telemarafona qoşulanların sayı ilə yanaşı, yığılan məbləğ də azalır ki, bu da Ermənistan cəmiyyətində birmənalı qarşılanmır. Misal üçün, ötən il cari il-dəkindən artıq - 15,5 milyon dollar vəsait toplanmışdı. Bu baxımdan, Manvel Sarkisyan telemarafon iştirakçılarının və toplanan vəsaitin ildən-ilə azalmasını təbii hesab edərək, qeyd edib ki, 20 il ərzində keçirilən telemarafonlarda 330 milyon dollardan çox pul toplanaraq, Ermənistanı verilib. Bu pullar təyinatı üzrə xərclənməyib. “Dünyanın varlı erməniləri milyonlarla dolları toplayıb, erməni xalqının güzəranının yaxşılaşması üçün verirlər. Lakin Ermənistan hökuməti yardım kimi toplanan pulları mənimsəyir”-deyə erməni politoloqu bildirib.

M.Sarkisyanə görə, Ermənistanda elə rayonlar var ki, oradakı insanlar çar Rusiyası dövründə tikilən baraklarda yaşayırlar: “Ermənistan kəndlərinin bir

çoxunun yolu, məktəbi və tibb məntə-qəsi yoxdur. Əgər kəndlərdə yol yoxdursa, ehtiyac içində olan insanlara yardım edilmirsə, onda telemarafonda bu problemlərin aradan qaldırılması üçün toplanan vəsait hara xərclənir? Əslində, yardım məqsədilə yığılan pullar Ermənistan hakimiyyətinin nümayəndələri tərəfindən mənimsənilir. Bunu gören dünya erməniləri isə, telemarafona qoşulmaqdan imtina edir, Ermənistanı daha yardım etmək istəmirlər. Ona görə də, telemarafon zamanı toplanan pulun məbləği getdikcə azalır”.

“Jamanak” qəzeti: “Serj Sarkisyanın tənqid edilməsini Ermənistanın özündən baş nazir Karapetyan sifariş verə bilər”

Politoloq keçmiş prezident Robert Koçaryanın və hazırkı prezidentin qar-daşı Saşik Sarkisyanın çox imkanlı biznesmen olduqlarını xatırladaraq, onların fonda pul köçürmələrini bildirib və bunun təəccüblü olduğunu qeyd edir. Nəzərə çatdırır ki, 20 il ərzində toplanan pullar hesabına bir kilometr yol çəkilməyib və bir məktəb binası tikilməyib. Bu fonda, o, Karen Karapetyanın 2018-ci ilin aprelindən baş nazir qismində ölkənin idarəçiliyini davam etdirməsini məqbul sayır və diaspor qüvvələrinin də buna dəstək verəcəyini vurğulayır.

“Joxovurd” qəzeti də yazır ki, K.Karapetyan, 2018-ci ilin aprelindən sonra baş nazir vəzifəsində qalmaq istəyir. Qəzetin qeyd etdiyinə görə, Karapetyan artıq baş nazirliklə bağlı təbliğat kampaniyasına başlayıb. “Sarkisyan isə buna qarşıdır. Mümkündür ki, 2018-ci il Ermənistanın daxili siyasi mühiti üçün ağır dövr olsun. Həmin vaxtdan baş nazir olacaq şəxs ölkənin xarici siyasət, müdafiə və təhlükəsizlik məsələlərinə görə məsuliyyət daşıya-caq” - “Joxovurd” yazır.

Bütün bu kimi hadisələr isə, yaxın dövr ərzində Ermənistanı kifayət qədər çətin günlərin gözlədiyini deməyə əsas verməklə yanaşı, hakimiyyətdaxli savaqların daha da şiddətlənəcəyindən, xalqın isə bu kimi savaqlardan daha ağır zərbələr alacağından xəbər verir. Beləliklə, 2018-ci il Ermənistan üçün kifayət qədər ağır və məşəqqətli il olacaq.

Rövşən RƏSULOY

Sergey Lavrov: “Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı birbaşa dialoq təəssüf ki, indiyədək ciddi irəliləyişlə nəticələnməyib”

Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov ATƏT Nazirlər Şurasının 24-cü illik iclası çərçivəsində mətbuat konfransı keçirib. AZƏRTAC xəbər verir ki, XİN rəhbəri mətbuat konfransında ATƏT məkanındakı bütün münaqişələrə eyni yanaşmanın mümkün ola bilməsi ilə bağlı sualı cavablandırıb.

Nazir bildirib ki, Rusiya hələ yeddi il əvvəl ATƏT-də münaqişələrlə bağlı Əsas Prinsiplərin əksini tapdığı sənədin qəbul olunmasına çalışıb.

Lakin qərbli tərəfdaşlar hər münaqişənin özünün spesifik xüsusiyyətini əsas götürərək, bu təkliflə razılaşmayıblar. O deyib: “Münaqişənin nizamlaması ilə məşğul olan vasitəçilərin əsaslanmalı olduğu ümumi meyarlara əlbəttə ki, spesifikasiyi də əlavə etmək lazımdır. Məsələn, Moldovadakı münaqişədə söhbət gərginliyin azaldılmasından getmir, orada faktiki olaraq heç bir gərginlik yoxdur. Ukraynada isə atəşkəsin pozulması hallarının qarşısını almaq lazımdır. Əlbəttə, hər bir münaqişədə həmin mərhələdəki prioriteti nəzərə almaq lazımdır. Amma bununla yanaşı, ümumi yanaşmalar da olmalıdır. Bu yanaşmalar sırasında ən vacibi münaqişə tərəfləri arasında birbaşa dialoqun mövcud olmasıdır.

Nazir qeyd edib ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı birbaşa dialoq aparılır. Təəssüf ki, bu dialoq indiyədək ciddi irəliləyişlə nəticələnməyib. Amma faktır ki, bu il prezidentlər arasında danışıqlar baş tutdu, xarici işlər nazirləri görüşdülər. Bunlar müsbət haldır. Biz amerikalı və fransalı həmsədrlərlə birlikdə kollektiv yanaşmasının mövcud olduğu bu istiqamətdə işimizi davam etdirəcəyik. Bu iclasda biz bunu bir daha təsdiq etdik. Verdiyimiz bəyanatda həll üçün nəzərdə tutulan əsas prinsiplər öz əksini tapıb. Tərəflər bunu qəbul edib, lakin hələ addım atılmayıb. Bu, asan məsələ deyil, amma bu istiqamətdə işləyəcəyik.

Madriddəki erməni restoranının menyusu İspaniyadakı gürcü icmasının etirazına səbəb olub

İspaniyanın paytaxtı Madriddə yerləşən “Gayanes” erməni restoranının menyusuna gürcü mətbəxinin nümunələrinin əlavə edilməsi bu ölkədə yaşayan gürcü icmasının etirazı ilə qarşılanıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, Madrid şəhərindəki erməni restoranının müştərilərinə “xapçuri” və “xinkali” təklif etməsi bu ölkədə yaşayan gürcü icmasını hiddətləndirib. İspaniyadakı gürcülər kütləvi şəkildə restorana zəng edərək, onun sosial şəbəkədəki səhifəsinə yazaraq gürcü mətbəxi nümunələrinin menyudan çıxarılmasını tələb ediblər. Restoran sahibinin bu yeməklərin gürcü mətbəxi nümunəsi kimi göstərildiyini deməsi də vəziyyəti sakitləşdirməyib. Gürcü icmasının fəalları “ermənilər qaraçı kimidirlər və oğurlamaq adətləridir” deyərək tələblərində ısrarlıdırlar.

Erməni restoranının sahibi İspaniya polisində müraciət edərək gürcü icması tərəfindən hədələndiyini bildirib. Polis araşdırmaya başlayıb.

Xarici valyutanın qanunsuz yolla ölkədən çıxarılması cəhdinin qarşısı alınıb

Astara Gömrük İdarəsinin əməkdaşları külli miqdarda xarici valyutanın qanunsuz yolla ölkə ərazisindən çıxarılması cəhdinin qarşısını alıblar. Dövlət Gömrük Komitəsinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, idarənin səmşin şöbəsində ölkəmizdən İran İslam Respublikasına piyada yolla getmək istəyən Azərbaycan vətəndaşının hərəkətləri şübhə doğurduğu üçün saxlanılıb və üzərində şəxsi yoxlama aparılıb. Yoxlama zamanı vətəndaşın üzərində əvvəlcədən gömrük nəzarətinə yazılı, şifahi və ya elektron formada bəyan edilməyən 14 min 800 ABS dolları aşkarlanıb. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

“Saakaşvili ilə bağlı vəziyyət beynəlxalq səviyyədə diqqətəlayiq deyil”

Gürcüstanın sabiq prezidenti, Odessa vilayətinin sabiq qubernatoru Mixeil Saakaşvili ilə bağlı vəziyyət beynəlxalq səviyyədə diqqətə layiq deyil. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikri Ukrayna prezidenti Petro Poroshenko litvalı həmkarı Dalya Qribauskaite ilə birgə keçirdiyi mətbuat konfransında səsləndirib. “Saakaşvili ilə bağlı məsələdə konkret cinayət əməli var. Biz müstəqil dövlətin qarantı kimi istintaqın şəffaf aparılmasını və qərəzsiz məhkəmə prosesini təmin etməliyik”, - deyərək Ukrayna prezidenti vurğulayıb. Poroshenko hesab edir ki, hər kəs qanun qarşısında cavab verməlidir. Əgər kimsə qanunu pozursa, bunun üçün məsuliyyət olmalıdır. Lakin irəli sürülən ittiham hər hansı bir şəxsin siyasi fəaliyyəti ilə əlaqəli olmamalıdır. Prezident qeyd edib ki, müstəntiqlər Saakaşvili işi ilə bağlı istintaq materiallarının ekspertizası aparmaq üçün beynəlxalq təşkilatlara müraciət edə bilərlər. İstintaq hərəkətlərinin şəffaflığına etimad təmin etmək üçün beynəlxalq qurumların iştirakı ilə əlavə ekspertiza təyin edə bilərlər.

Mühacirət biznesinin üz qaraları

Azərbaycan vətəndaşlarının saxta sənədlə xaricə göndərilmələri yenilik deyil. Bu, müxalifət partiyalarının biznes fəaliyyətinə çevrilib. Əcnəbi ölkələrə göndərilən vətəndaşların əksərinin cibindən AXCP-nin vəsiqəsi çıxır. Saxta partiya sənədi ilə səs-küysüz mühacirət edən imkanlı şəxslər də var. “Partiya”, “siyasi blok” sözlərinin mənasını belə bilməyən şəxslər də tanınmış müxalifət partiyalarının vəsiqəsi ilə Avropaya gedib, orada siyasi sığınacaq alır və yaşayırlar.

Əslində, Azərbaycan vətəndaşlarının sərbəst şəkildə həm viza, həm də üz tutduğu ölkədə sığınacaq almaları, məskunlaşması bu qədər sadə bir proses ola bilməz. Amma fakt budur ki, xaricə getmək istəyənlər çox da çətinlik çəkmirlər və Avropaya qaçan insanlar lazım olan sənədləri müəyyən məbləğ qarşılığında ölkədə asanlıqla əldə edə bilirlər. Bu isə, öz növbəsində, ondan xəbər verir ki, Azərbaycanda mühacir biznesi ilə məşğul olan böyük bir şəbəkə var və onlar xaricə getmək istəyənlərə pul qarşılığında “xidmət” göstərir.

AXCP saxtakarlıq təcrübələrindən məharətlə istifadə edir

Maraqlı burasıdır ki, hətta Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanlarına xeyli sayda mühacir biznesinin qurbanları olan şəxslər şikayətlər də edirlər. İddialar isə ondan ibarətdir ki, 5-10 min dollar civarında pul müqabilində müəyyən şəxslər onları xaricə göndərəcəklərinə və Avropada məskunlaşdırılacaqlarına söz veriblərse də, onların verdikləri sözlər, əslində, reallaşmayıb. İddiaçı qurbanlar, ödəyəcəkləri pul müqabilində onların mühacirətə göndərilmələrini, sığınacaq almaqlarını söz verənlərin bunu son vaxtlar Avropada mühacirlərə dövlət və cəmiyyətin təftişçi mövqeyi, üstünlüyün yalnız savaş gədən ölkələrindən gələnlərə verildiyi ilə izah etdiyini bildirirlər. Onların fikrincə, əvvəllər ADP, Müsavat və AXCP-nin arayışı ilə mühacirətə üz tutanların sığınacaq alma ehtimaları 80 faiz idisə, indi bu göstərici 10 faizə düşüb. Müsavat partiyasının da möhürü olan saxta sənədlə Avropaya gədənələr var. Lakin AXCP-nin rəhbərliyi və onların ətrafında olan şəbəkənin “biznes”indən və “xidmət”indən istifadə edənlər çoxluq təşkil edir. Hazırda Almaniya və Hollandiyada yaxşı imkanlara malik olan xeyli sayda azərbaycanlılar siyasi mühacir statusu ilə yerləşiblər. Onlar siyasi mühacir adı ilə getsələr də, dərhal bir neçə xırda şirkət

yaradıblar, biznes qurublar və burada iş görür və pul qazanırlar. Məsələn burasındadır ki, bəzi insanların iş adamı kimi, biznesmen kimi biznes yaratmaq niyyəti ilə Avropaya üz tutmaları üçün, bir sözlə, əcnəbi ölkədə sahibkar kimi fəaliyyət göstərmələri üçün 500 min avro-1 milyon dollar civarında yatırımlar etmələri tələb olunur. Bu məbləğdə vəsaiti olmayanlar, yaxud bu vəsaiti qanuni şəkildə ödəməkdən yayınanlar isə, 5-10 min dollar müqabilində AXCP-nin “xidmət”indən istifadə edərək, siyasi mühacir kimi Avropaya sığınır və daha sonra orada xırda biznesə başlayırlar.

“Mühacir biznesi” ilə məşğul olan şəbəkə Azərbaycandan Avropaya, xeyli illər öncə, mühacirət etmiş bir neçə şəxs tərəfindən koordinasiya olunur və bu şəbəkə olduqca mürəkkəb qurulub. Bu saxtakarlıqda təxminən 6-7 nəfər iştirak edir və birincidən sonuncuya kimi iştirakçılar biri digərindən xəbərsizdir deyə bunun üçün ödənilən vəsaitin sonda hara çatdığını nə pulu verən şəxs bilir, nə də alan ilk adam. Mühacirət etməsi mümkün olmayan, şəxs aldadıldığını bildikdə, ödədiyi pulunu geri tələb etdiyi zaman, ələ keçən adamlar pulu özlərindən sonra verdikləri adamın adını çəkir və izin azdırılması üçün pulun, birmənalı olaraq, Avropadakı şəxsə göndərildiyini bildirirlər. Təbii ki, proses belə dolayı yolla getdiyi üçün zərərçəkmişlər ödədikləri vəsaitin geri alınmasını nə Avropadakı şəxsədən tələb edə bilər, nə də pulu verdiyi adamdan.

Ə.Kərimlinin saxta arayışlarla xarici ölkələrə mühacirətə göndərdiyi “müxalifətçiləri” Avropada “mühacir biznesinin boz kardinalı” Fikrət Hüseynli yerləşdirirdi. Ə.Kərimlinin biznesinə qurban gədənlərdən etiraz səsləri ucalana və şikayətlər konkret ünvanlara göndərilənə qədər F.Hüseynli ona tapşırılan “vəzifənin” öhdəsindən bacarıqla gəlirdi. Amma ətrafındakı bütün adamlardan öz maraqları naminə maksimum istifadə edən Kərimli, problem yaranan kimi, dərhal kənara çəkildi. Öz silahdaşlarını hər zaman yarı yolda qoymaq ənənəsini, siyasətdə olduğu kimi, bütün sahələrdə yaşadan Ə.Kərimli bu dəfə də xislətinə dönmək çıxmadı və heç də az gəlirli olmayan mühacir biznesinin Avropada “başsız” qalacağına rəğmən susdu və F.Hüseynliyə kömək üçün cəhd belə etmədi. Onu, əslində, maraqlandıran Hüseynlinin yerində kimin olması və biznesini davam etdirməsidir.

Avropaya kimlər və necə qaçır?

Avropaya köç etmək istəyən şəxslər etiraz aksiyalarında bəzən qəsdən başlarını polis dəyənəyinin altına verməklə, yaxalarını cırmaqla, barmaqlarını kəsib üz-gözlərini qana boyamaqla və bu vəziyyətdə müxalifət qəzetlərində təşfiq olunmaqla “barışmaz mübariz”, “üsyankar” obrazı yaradır və şox təəssüf ki, bu qəbildən olanların çoxu Avropa ölkələrinin aidiyyəti instansiyalarını aldadaaraq, öz planlarını həyata keçirə bilirlər. Beləliklə, məlum olur ki, Avropaya, əsasən, kimlər və necə qaçır. Əlbəttə ki, öz vətənlərini, ölkələrini ləkələyib, şər atıb, yalan danışib, saxta sənədlər düzəldən saxtakarlar və riyakarlar saxtakarlıq yolu ilə.

Artıq məskunlaşıb, bir sözlə, yerini rahatlayıb, ürək dolusu hədyan söyləməkdən çəkinməyən Orduxan Teymurxan kimilər, ölkəsini daim aşağılamağa, təhqir etməyə cəhd edən Leyla və Arif Yunuslar, Azərbaycanda vətən xaini kimi tanınan Ataxan Əbilovlar, türk bayrağını tapdalayıb, üstünə “erməni” yazılan köynək geyinən Vüqar Niftəliyev kimilər mühacir biznesi aqreqatından çıxan ünsürlərdir. Kimliklərini məxsusi olaraq xarakterizə etməyə belə ehtiyac yoxdur. Çünki xəyanət üzərində köklənmiş fəaliyyət sərgiləyənlərin soyadı fərqlənsə də, hamısının bir adı var - xəyanətkar. Hər dəfə bu ünsürlərin özləri də mahiyyətini başa düşmədikləri mübarizəyə səsləyən çıxışları ilə rastlaşdıqda ikrah hissi keçirməmək olmur. Çıxış zamanı özlərini fədakar, qorxmaz kimi təqdim etməyə çalışan bu dırnaqarası demokratlar, əslində, ən rəzil qorxaqlardır.

Bir ölkədən başqasına köçməkdə bir qəbahət yoxdur, qaçmaq qəbahətdir. Harada olmasından asılı olmayaraq, Azərbaycan əleyhinə aksiyalarda iştirak etmək, dövləti gözədən salmaq məqsədilə, bütün çirkin əməllərə əl atmaq, ilk növbədə, bir vətəndaş kimi qəbul edilməzdir və xəyanətkar kimi dəyərləndirilməlidir. Gedəndə ələ getmək, qütbətdə yaşayanda ələ yaşamaq lazımdır ki, vətənə dönməyə üz olsun. Öz vətəninə, xalqına şər atmaq, qara yaxmaqla əcnəbi ölkələrə üz tutanlar, özlərini siyasi mühacir adlandıranlar, məskunlaşdıqları ölkədə vətəninə kiçildən, təhqir edən, şər və böhdan kampaniyası təşkil edənlərin nə haqqı var, nə də üzü.

İnam HACIYEV

Düşərgədaxili “qisas saati” yaxınlaşır

Müxalifətin “yeni qüvvələri”ndən düşərgənin “köhnə qüvvələri”nə ismarıq

Dağıdıcı müxalif düşərgənin demək olar ki, bütün qanadlarında uzun illərdir ki, davam edən parçalanmalar sonradan “yeni qüvvələrin” yaranması ilə nəticəsini tapır ki, bu da sonradan tərəflər arasında yaşanan qarşıdurmaları daha da şiddətləndirir. “Köhnə qüvvələrdən” qopanların ittihamlarında isə həqiqətlərin olduğunu inkar etmək mümkün deyil. Məsələn, inkar etmək olmaz ki, bu gün “Ağ Partiya”nın sədri Tural Abbaslının vaxtilə Müsavat partiyasının ən aparıcı funksionerlərindən biri olmasına baxmayaraq, bu gün həmin partiyanın sabiq və hazırkı başqanlarını hədəfə alması, həqiqətən də, yerinə düşən bir amildir. Xüsusilə, Müsavatın qurultayı zamanı sabiq başqan İ.Qəmbərin A.Hacıliya açıq dəstək verməsi, onu saxtakarlıqlar vasitəsilə başqan seçdirməsi T.Abbaslının Müsavatdan gedişini, üstəlik, özünə siyasi təşkilat yaratması amilini reallaşdırdı.

Bu baxımdan, o öz fikirləri üzərində qalaraq, köhnələrin geri çəkilməli olduqları qənaətinədir. SİTAT: “Yeni müxalifət gəlsə, köhnələr geri çəkilməlidir”. T.Abbaslı, həmçinin, onu da bildirib ki, əgər hansısa köhnə və uğursuz müxalifət “lideri” yenilərinin gəlməsinə əngəl yaradırsa, bu, onlarda alınmayacaq: “Amma yeniliklərin qarşısını dirənişlə və süni yollarla almaq çətin məsələdir”.

Göründüyü kimi, T.Abbaslı fikirlərində ciddidir və qısa zamanda, onun yolunu kəsən keçmiş “liderlərinə” qarşı kəskin mübarizəyə başlayacağını gizlətmir. Yeri gəlmişkən, daha bir ənənəvi dağıdıcı müxalifət partiyası - Ə.Kərimlinin sədri olduğu AXCP-nin keçmiş üzvləri, hazırda Razi Nurullayevin alternativ olaraq yaratdığı AXCP funksioneri, partiyanın mətbuat xidmətinin rəhbəri Vüsal Qarayev də iddia edir ki, illərdir eyni partiyanın başında oturan, sədrliyi zəbt edən insanlarda daşlaşmış eqo, şəxsi ambisiya formalaşıb. SİTAT: “O şəxslər üçün bu eqolar və ambisiyalar bütün milli və dövlətçilik dəyərlərindən daha üstündür. Onlar məğlub olduqlarını, dövlətə, dövlətçiliyə və vətəndaşa bu illər ərzində heç bir xeyir verə bilmədiklərini yaxşı anlasalar da, kənara çəkilib yeni güclərə, yeni liderlərə yol açmaq ərdəmliyini özlərində tapa bilmirlər”.

V.Qarayev əlavə olaraq, bildirib ki, zaman-zaman bir çox perspektivli gənclər və yeniyetmələrin həyatları bu cür “liderlərin” əllərində puç olub, kimlərsə siyasi maraq və hədəflərinin qurbanlarına çevriləblər. Hətta mədəniyyətlərini, ictimai davranış qaydalarını itirərək, əxlaqsızlara, şər atanlara və şantajçılara dönüblər: “Gənc, intellektual, savadlı və perspektivli gənclər isə bu “liderlərin” əlində, sadəcə, bir maşa kimi məhv olurlar, “işverənə”, “torba tikənə”, söyüş söyüb, şər atıb, şantaj edənə və “facebook” əxlaqsızlarına çevrilirlər”. Görünən budur ki, artıq gec, ya da tez - ənənəvi və dağıdıcı müxalifət siyasi ölümədən yaxa qurtara bilməyəcək. Həmin müxalifəti isə məhv edəcək qüvvələr”, məhz düşərgənin daxilində formalaşmış konstruktiv baxışlı insanlardır ki, onlar küçə müxalifətini tədricən sıxışdırıb təcrid etməyi qarşılarına real şərt olaraq qoyublar.

R.NURƏDDİNOĞLU

Gəlinin gətirilməsilə yeni bir ailənin təməli qoyulurdu. Gəlin ər evmə gəldikdən sonra, onun həyatının yeni mərhələsi başlanırdı. Gənc ailənin mənəvi həyatında qayınata, qayınana, qayın və baldızlar, qayın arvadları və təzə bəyin digər qohumları mühüm rol oynayırdılar. Atalar yaxşı deyiblər: “gəlin gəlin olmaz, düşdüyü ev gəlini gəlin edər”. Gənc ailənin taleyinə gəlinin valideynlərinin verdikləri nəsihətlər də öz təsirini göstərirdi. Belə ata nəsihətlərinin gözəl nümunəsi Y.V.Çəmənzəminlinin “Qızlar bulağı” romanında verilmişdir: “...Rəftar adama bağlıdır. Sən istəsən qayınatan və qayınananın çəmini taparsan. Köhnələrin də rəyi ilə bir az hesablaşmaq lazımdır”. Gəlinlər hər bir hərəkətləri ilə ata və analarının onlara verdikləri nəsihətlərə əməl etməyə çalışırdılar. Azərbaycanda gəlin ər evinə gəldiyi gündən bir uşağı olana qədər qayınata və qayınanasından üzünü gizlədər, yaşmaq tutar, qayınatasının və böyük qayınlarının yanında yemək yeməz, onlarla bilavasitə danışmaqdan çəkinər, hətta çox zaman özündən kiçiklərlə də astadan danışardı.

Azərbaycan ailəsində gəlinin mövqeyi və ona münasibət uşaq doğmasından da asılı idi. Xalqımız gənc ailələrin övlad arzusunun nağıllarda və dastanlarda ilahiləşdirmişdi: “Qırx gün, qırx gecə toy elədilər, gəlin gətirdilər. Doqquz ay, doqquz gün, doqquz saat, doqquz dəqiqə gəlib ötdü, pəhləvan cüssəli bir oğlan (və ya Günəşə, Aya bənzər, gözəl, göyçək bir qız) uşağı dünyaya gəldi”. Nağıllarımızın bu isindirici nəfəsi “Dədə Qorqud” dastanında Qalın Oğuz elinin hökmdarı Bayındır xanın sözlərində də öz əksini tapmışdı: “Oğlu-qızı olmayanı Allah-Taala qarğayıbdır. Biz dəxi qarğarız, bəlli bilsin”. El arasında uşaqları evin yaraşığı adlandırır, uşaqsız evi isə susuz dəyirmanə bənzədirdilər. Xalqın alqış və qarğışında da bu inam öz ifadəsini tapmışdı. Birinə dua-sana edəndə deyərldilər: “səni görüm, övladlarımdan yarıyasan!” Birini qarğayanda deyərldilər: “sənin görüm, nəslin kəsilsin!” və ya “səni görüm, bayquş kimi tək qalasan!”.

Qezənfər Rəcəbli yazır: “Gəlin toydan qırx gün keçəndən sonra uşağa qalmadıqda, “gəlin çilləyə düşüb”, - deyərldilər. Xalq inamına görə, gəlinin çilləyə düşməsinə səbəb yanına ya doğuşdan sonra hələ qırxı çıxmamış qadının, ya doğulduqdan sonra uşaqları qalmayan, bir-birinin ardınca ölən “şəşəli” və ya “həmzətli” qadının, ya da ölüsünün qırxı çıxmayan yaşlı adamın gəlməsi ola bilərdi. Xalq inamına görə, gəlin onunla eyni vaxtda ərgə getmiş başqa gəлиндən, hətta pişik və digər ev heyvanlarından da çilləyə düşə bilərdi. Gəlini çillədən azad etmək üçün çilləsi kəsilməli idi. Çillə kəsməkdən ötrü xalq arasında müxtəlif üsul və ovsunlardan istifadə olunurdu.

Gəlin hamiləlik dövründə böyük qaşığı ilə əhatə olunurdu. Gəlinin üreyi nə istəsə, tapıb gətirərdilər. Ona qüvvətli və keyfiyyətli yeməklər və ləziz şeylər yedizdirərdilər. Gəlinə məsləhət görölürdü ki, çoxlu heyva və xurma yesin. Xalq təcrübəsinə görə, heyva uşağın gözəl, xurma isə sağlam və qüvvətli olmasına təsir edirdi. Hamilə qadın yalnız gözəl şeylərə və mənzərələrə, göyçək adamlara baxmalı idi ki, uşağı da göyçək olsun. Xalq inamına görə, hamilə qadın bətnində uşaq tərpenən vaxtlarda çirkin adama baxsaydı, uşaq çirkin, dovşana baxsaydı - qorxaq və ya dovşandodaq, tülküyə baxsaydı - hiyləgər, itə baxsaydı - qəzəbli olardı. Hamilə qadına haram şey yedizdirilədisə, uşaq oğru olardı”.

Doğuş zamanı zahının yanında

mamaça qadın və ya başqa bir qadın mütləq növbə çəkməli idi. Zahının ağzına saqqız və başqa çeynəməli şey verərdilər ki, yatmasın. Xalq inamına görə, zahı yatsa, “hal anası” onun ürək və ciyərini çıxarıb apara bilərdi. Bu barədə xalq arasında belə bir rəvayət yayılmışdı ki, guya bir gün bir kişi arxa su ayırmaq üçün sübh çağı çay kənarına gəldikdə, görür ki, uca boylu, əlləri olduqca uzun, döşləri çiynlərinə atılmış bir bədheybət qadın əlindəki ürək və ciyəri suda yumaq istəyir. Dünyagörmüş kişi başa düşür ki, bu “hal anası” adlanan cindir, əlindəkilər isə, hansısa zahı qadının ürək və ciyəridir. Kişi özünü itirmir və əlindəki beli yuxarı qaldıraraq, qəzəblə onun üstünə qışqırır: “Ey məlun! Bu saat əlindəkiləri apar yerinə qoy!”. Kişi bu sözləri deyən kimi bədheybət qadın yox olur. Kişi arxa su ayırıb evə qayıtdıqda, qonşuda səs-küy eşidir. Qarşısına çıxan arvadından qonşudakı səs-küyün səbəbini soruşduqda, öyrənir ki, bu gün səhər qonşudakı gəlin uşaq üstə ölübmüş, bir

aparır. Ona görə də, axar suyun yanına qaçır və suyu xəncərlə “kəsirdilər”. Huşunu itirmiş qadın özünə gəldikdə, elə hesab edirdilər ki, onlar “hal anası”ndan qabaq suya çatmış və ona pis əməlini icra etməyə imkan verməmişlər. Əksinə, çətin doğuş zamanı qadın öləndə, elə hesab edirdilər ki, “hal anası” onlardan əvvəl gələrək, qadının ürək və ciyərini suya salıb yuya bilmişdir.

Q.Rəcəblinin fikrincə, ailənin əhval-ruhiyyəsinə dünyaya təzə gəlmiş körpənin oğlan və ya qız olması da təsir edirdi. Hər bir ailədə oğlan uşağının daha çox arzu olunması, gəlin gətiriləndə, onun belinin bağlanması zamanı deyilən arzulamada və gəlinin ər evinə girən kimi qucağına oğlan uşağının verilməsi adətində də öz təbəssümünü tapmışdı. Oğlan uşağının doğulması ailədə böyük sevincə qarşılanırdı. Oğlan uşağının doğulması xəbərini atasına və babasına çatdıran adama muştuluq verilirdi. Qız uşağının doğulması isə, ailədə bir qədər laqeydliliklə

Azərbaycanda uşaq tərbiyəsi ənənələri: doğuş mərasimləri

az əvvəl isə dirilib və indi hamı bu möcüzəyə sevinir. Kişi bu xəbəri eşidəndə, başa düşür ki, “hal anası”nın əlindəki ürək və ciyər qonşunun gəlininin imiş və “hal anası” belin parıldayan metal tiyəsini gördüyünə görə, kişidən qorxub, əmrini yerinə yetirmişdir.

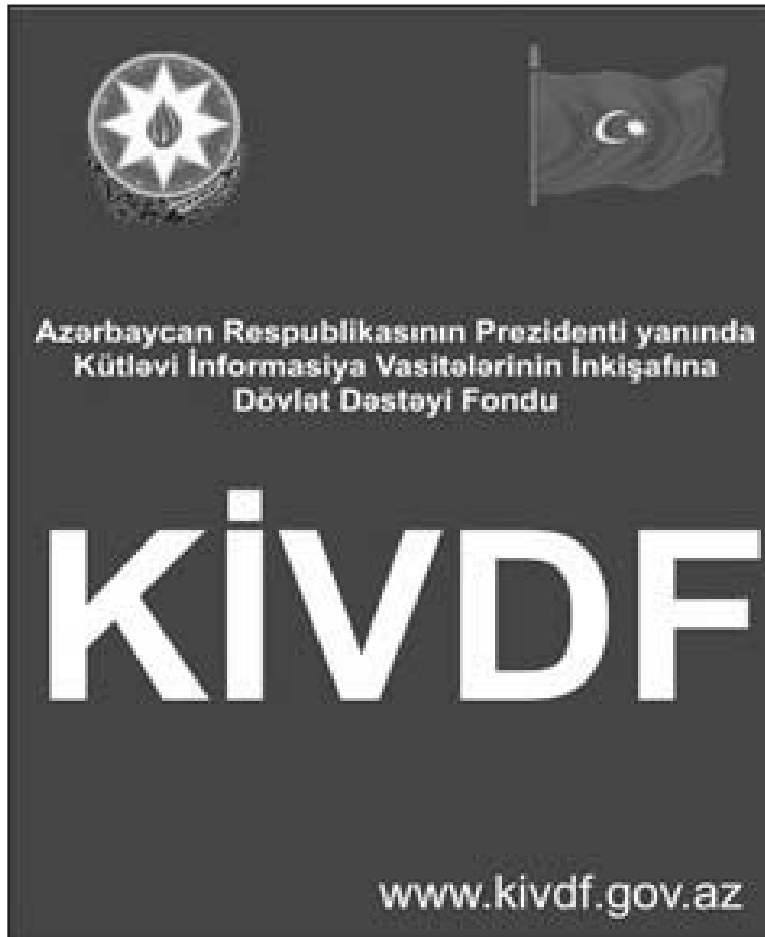
“Hal anası” Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində “al anası”, “alarvadı” və sadəcə, “hal” adı ilə məlum olmuşdur. Maraqlıdır ki, hələ eramızdan əvvəl IV minilliyin sonu - III minilliyin əvvəllərində Azərbaycan xalqının ən qədim əcdadlarından biri sayılan sümərlər də yeralı dünyanın məlakələrini (cinləri) “hal” adlandırır və onları bədheybət qadın şəklində təsəvvür edirdilər.

“Hal anası”nın mövcudluğuna inanan adamlar, doğuş zamanı zahı qadını ondan qorumaq üçün, müxtəlif vasitələrə əl atırdılar: zahının yaxasına sancaq taxır, döşəyinin altına xəncər, balta, şiş və s. metal şeylər qoyurdular. Çətin doğuş zamanı, qadın huşunu itirəndə, elə hesab edirdilər ki, bu tədbirlər kömək etmir və “hal” xəstəni

qarşılanırdı. Oğlu olmayan və yalnız qız uşağı olan şəxs özünü bəd-bəxt hesab edirdi. Adətən, ailədə dalbadal qız uşağı doğulanda, körpələrə Qızbəz, Qızqayıt, Qızıyətər, Bəstiqız, Bəsti və b. adlar qoyurdular. Böyük şair Səməd Vurğunun “Bəsti” poemasında xalqın bu adəti çox gözəl poetik ifadəsini tapmışdır.

Qeyd etmək lazımdır ki, oğlan və ya qız olmasından asılı olmayaraq, Azərbaycan ailəsində yeni körpənin dünyaya gəlməsi şənliklə qarşılanar və uşaqlara xüsusi qaşığı göstərilərdi. Hələ uşağın anadan olması ərəfəsində, ailədə xüsusi hazırlıq görülür, paltar tikilir, yorğan-döşək hazırlanır, nənəni düzəldilir və beşik alınır. Xan, bəy və əsilzadə ailələrində sifarişlə sənətkarlar tərəfindən çox nəfis beşiklər də hazırlanmışdır. XVIII əsr Şəki xanı Məhəmməd Həzən xanın beşiyi bu cəhətdən maraqlıdır.

Uşaq anadan olduqdan sonra, mamaça qadın onun göbəyini kəsib bağlayar və bir neçə dəqiqə başı aşağı saxlardı ki, nəfəs yolları açılsın, uşaq nəfəs ala bilsin.

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə “İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

Sonra körpəni çimdilər, mövlud qüslü verər və qundağa bələyərdi. Körpəyə 10 saatadək yeməyə heç bir şey verməzdilər. Sonra isə, çağanın anası öncə döşünün südünü sağıb kənara atar və sonradan gələn südü çağaya verərdi.

Q.Rəcəbli yazır: “Körpəni qundaqda anasının yanında salınmış yere qoyurdular. Vaxtaşırı bələyi açıb, qundağı təzələyirdilər. Körpəni 7-10 gündən sonra Azərbaycanın şərq bölgələrində beşiyə, qərb və mərkəzi bölgələrində isə nənneyə qoyurdular. İsti yay günlərində ölkənin şərq bölgələrində də körpə nənneyə qoyulardı.

Beşik ağacdan düzəldilirdi. Onun alt hissəsində saxsı sibinc qoyulmaq üçün deşiyi olurdu. Beşiyə ortasında yarığı olan döşəkçə salınırdı. Onun üzərinə isə, ortasında kiçik yarığı olan ağ parça salınırdı. Həmin deşiyə qoyulmuş lüləy (düddük) vasitəsilə körpənin si-di-yi sibincə axırdı. Doğuşdan sonra üç gün zahıya hər səhər quymaq bişirib verərdilər ki, qarnı sağalsın. Dördüncü gün zahının qarnını çəkib bağlayardılar. Zahının qırxı çıx-

mayınca, gecələr evdən bayıra tək çıxmağa qoymazdılar, onun yanında bir kişi və ya oğlan uşağı olmalı idi. Bu qırx gün ərzində istər ana, istərsə də körpə başqasını çilləyə sala bildikləri kimi, özləri də çilləyə düşə bilərdi. Körpə olan otağa, ailə üzvlərindən başqa, ilk dəfə gələn olanda, əvvəlcə körpəni otaqdan çıxarar, gələn adam içəri keçdikdən sonra, körpəni onun “üstünə” gətirərdilər, ya da körpəni qapının ağzında yuxarı qaldırar, gələn adam onun altından keçib, otağa daxil olardı. Qırxı çıxmamış zahı qadını evdə ağır işlər görməyə qoymazdılar. Qırx gün müddətində “natəmiz” hesab edildiklərindən onlara, hətta xəmir yoğurmağa, çörək bişirməyə və inək sağmağa da icazə verilmirdi. Körpə beşikdə və nənəni yatarkən, anası ona müxtəlif laylalar oxuyardı. Ananın tale-yini, dər-dərinini, sevincini, kədərini və arzularını əks etdirən həmin beşik və nənəni laylaları ilə körpənin tərbiyəsinin təməli qoyulardı”.

Vahid ÖMƏROV,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru

Hansı ev bitkiləri havanı təmizləyir?

Gözəlli ilə insanı heyran edən ev bitkiləri, ev üçün həm dekorativ bəzək, həm də evin havasını təmizləyən önəmli bir atributdur.

Bu bitkilər, otağı çirkəndirən maddələrin konsentrasiyasını azaldır və hətta benzol, formaldehid, toluol və ksilol kimi zərərli birləşmələrdən təmizləyə bilir. Ev bitkiləri həmçinin havada olan mikrobların sayını azaltma və rütubəti artırma gücünə malikdirlər.

NASA tədqiqatçıları və digər təşkilatlar, evin hər 10 m sahəsinə minimal olaraq 1 ev bitkisi saxlamağı tövsiyə edirlər. Pəncərə altında saxlanılan bitkilər nəinki havanın təmizlənməsini təmin edəcək, həmçinin baş ağrıları və sinir pozğunluqlarını aradan qaldıracaqlar.

Evinizin gözəlliyini, havanın mikroblardan təmizlənməsini, rütubətin artmasını və insan energetikasına xoş təsir bağışlanmasını təmin edən 6 ev bitkisi:

Xlorofitum.

Bu gözəl bitki, havanı zərərli qatışıqlardan təmizləyir və formaldehidləri udur. Həmçinin xlorofitum bakterisit (mikrobları öldürən) effektivə malikdir. Mütəxəssislər müəyyən ediblər ki, bu bitki 24 saat ərzində havanı mikroorqanizmlərdən tamamilə təmizləyir. Dibçəyə aktivləşdirilmiş kömür əlavə etdikdə isə təmizləyici xüsusiyyəti daha da artır.

Aloe.

Aloe, havanı formadegidlərdən təmizləyib, onda olan sadə mikrobları sayını azaldır. Gecə oksigen ifraz edib, karbon qazını udur. Aloe olan evdə insanlar az xəstələnir, xəstəlikdə isə tez sağalırlar.

Drasena.

Bu bitki, sintetik örtük olan linoleum və DSP-dən havaya ifraz olunan, benzol, amiak, formaldehid, toluol, ksilol və digər zərərli birləşmələrin 70 % - ni təmizləmə gücünə malikdir. O, zərərli birləşmələri emal edir və mikrobların yarısını məhv edir. Bağırsaq xəstəliklərin ağırlaşmasının qabağını alır, yaraların və ümumiyyətlə dəri xəstəliklərinin sağlmasına kömək edir. İnsan hiss etmədən, bu bitki, sümük-əzələ sistemini bərkidir. Həmçinin dişlərə də xoş təsir edir.

Fikus.

Bu gözəl bitki, 1 saat ərzində 10 mq formaldehidi udmaq gücünə malikdir. Bununla bərabər o, energetik balans təsir göstərir, immun sistemin terapevti rolunu oynayaraq, insana, özünün sakitliyi və stabilliyini ötürür.

Monstera.

Monstera, havanın rütubətini artırır, harmoniya və sakitlik bəxş edib, nasazlıq zamanı yuxsuzluqdan qoruyur.

Spasifilium.

Gözəl ağ gülləri olan bu bitki, havanı zərərli birləşmələrdən, formaldehidlərdən, karbon qazından, trixloretenindən, benzol və ksiloldan təmizləyir. Mikroorqanizmlərin sayını azaldır və ən əsası isə kif göbələyi ilə aktiv mübarizə aparır.

Əziz xanımlar, sadalanan bu xeyirli bitkilər arasından uyğun olanını seçməklə, evinizdə təmiz havanı təmin edib, xoş atmosfer yaradacaqsınız!

ELAN

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Məktəbəqədər və tərbiyə ixtisası üzrə IV kurs tələbəsi Orucova Fidan Veysəl qızının adına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

X X X

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Pedaqogika nəzəriyyəsi ixtisası üzrə II kurs tələbəsi Səmədzadə Zərifə Azər qızının adına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

X X X

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Filologiya fakültəsinin tələbəsi İbrahimova Tərimin Nadir qızına məxsus tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

SƏS

Son səhifə

9 dekabr

“Avro-2020”: Bakıda “A” qrupunun oyunları keçiriləcək

2020-ci ildə keçiriləcək futbol üzrə Avropa çempionatının final mərhələsi çərçivəsində Bakı İtaliyanın paytaxtı Roma ilə birgə “A” qrupunun oyunlarını qəbul edəcək.

AFFA-dan AZƏRTAC-a bildiriblər ki, bu haqda qərar UEFA-nın İcraiyyə Komitəsinin İsveçrənin Nyon şəhərində keçirilmiş iclasında qəbul edilib. Avropa çempionatının açılış oyunu Roma şəhərindəki Olimpiya stadionunda keçiriləcək. Qeyd edək ki, ölkəsində final mərhələsinin oyunları təşkil ediləcək milli komanda bu mərhələyə vəsiqə qazanacağı təqdirdə, ən azı 2 qrup oyununu doğma meydanda keçirəcək.

“Lokomotiv” “Fonte Bastardo”ya qalib gəlib

Bakının kişi voleybolçulardan ibarət “Lokomotiv” komandası “Çağırış kuboku” turnirinin onaltıdabir final mərhələsinin ilk oyunları çərçivəsində Portuqaliyanın “Fonte Bastardo” komandası ilə qarşılaşıb. SİA-nın məlumatına görə, Azərbaycan Voleybol Mərkəzində təşkil olunan oyunda Bakı təmsilçisi 3:1 hesabı ilə qalib gəlib. Komandalar arasında cavab oyunu bir həftə sonra Portuqaliyada təşkil olunacaq. Qeyd edək ki, ilk mərhələdə “Lokomotiv” Kiprin “Apoel” komandasını mübarizədən kənarlaşdırıb.

Filip Lam Almaniya millisinin fəxri kapitanı seçilib

Filip Lam Almaniya millisinin fəxri kapitanı seçilib. Almaniya Futbol Federasiyasının rəsmi saytında yer alan xəbəre görə, dünən keçirilən tədbirdə Lama rəsmi şəhadətnamə təqdim edilib. Bundeestim və “Bavariya”nın sabiq kapitanı bu ada layiq görülən 6-cı futbolçudur. Buna qədər Frits Uolter, Uve Zeeler, Frans Bekkenbauer, Lotar Matteus və Yurgen Klinsman fəxri kapitan adına layiq görülüb. Qeyd edək ki, 2004-2014-cü illərdə Almaniya millisində çıxış etmiş Filip Lam 113 oyunda meydana çıxıb və 5 qol vurub.

Ronaldo yenə hamını qabaqladı

Futbol üzrə UEFA Çempionlar Liqasında həftənin ən yaxşı futbolçusunun adı açıqlanıb. UEFA-nın saytında yer alan xəbəre görə, azarkeşlər arasında keçirilən səsverməyə əsasən, “Real”ın hücumçusu Kriştiano Ronaldo ən yaxşı oyunçu seçilib. Portuqaliyalı futbolçu Filipp Koutinyo (“Liverpul”), Kotentino Tolisso (PSJ), Bernard (“Şaxtyor”), Eden Hazard (“Çelsi”), Pako Alkaser (“Barselona”), Son Hin-Min (“Tottenhem”) və Xuan Kuadrado (“Yuventus”) qabaqlayıb.

Ronaldo Dortmund “Borussiya”sına 3:2 hesabı ilə qalib gəldikləri oyunda komandasının 2-ci qolunu vurub. Qeyd edək ki, Ronaldo qrup mərhələsinin 5-ci turunda da həftənin ən yaxşı oyunçusu seçilmişdi.

UEFA açıqladı: “Real”ın futbolçusu qəsdən sarı vərəqə alıb

“Real”ın müdafiəçisi Dani Karvahalın cəzası açıqlanıb. Apasport.az saytının xarici mətbuata istinadən məlumatına görə, UEFA ulduz futbolçunu 2 oyunluq diskvalifikasiya edib. Buna səbəb sağ cinah oyunçusunun Çempionlar Liqasının qrup mərhələsinin V turunda APOEL-də (6:0) görüşdə sarı vərəqə almasıdır. Belə ki, qitə futbol qurumu Karvahalın cəzalı duruma düşmək üçün həmin qarşılaşmanın 90-cı dəqiqəsində qəsdən sarı vərəqə aldığı qənaətinə gəlib. Bu üzündən İspaniya millisinin üzvünün cəzası 1 yox, 2 oyunluq olub. Bu isə o deməkdir ki, Dortmund “Borussiya”sı (3:2) ilə qrupun son matçını buraxan Karvahal 1/8 final mərhələsinin ilk görüşündə də komandasına kömək edə bilməyəcək.

Baş redaktor:

Bəhrüz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

**Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov**

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 32.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Buraxılışa məsul: Mətləb Salahov

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet “Səs”in komputer mərkəzində yığılır, səhifələnir.
“Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur

Qəzetdə AzərTAc, SİA, APA və AZADİFORM informasiya
agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 5500